

ධම්මනියාමකාවය - 10

පූජ්‍ය ඉලුකේගම අතථසීසි සවාමීන් වහන්සේ.

ධම්මනියාමතාවය - 10

පටිච්චසමුප්පාදය සුත්තනකභාෂණීය සහ අභිධම්මභාෂණීය
ලෙස විවරණය කෙරෙන ධර්ම සාකච්ඡා මාලාව.

2021.04.03 දින පවත්වන ලද දේශනය

විඤ්ඤාණ පච්චයා නාම රූපං (නිර්දේශ වර්ණනාව)

සංවිධානය : සවනට සිසිලස ජාත්‍යන්තර ධර්ම දේශනා ගුවන්
විදුලිය සහ සජීවී ධර්ම සාකච්ඡා මණ්ඩපය.

ධර්ම දේශනාවට Youtube ඔස්සේ සවන්දීම සඳහා

https://www.youtube.com/watch?v=F09_954ufkw

පූජ්‍ය ඉලුකේගම අතථදස්සි සවාමීන් වහන්සේ.

ධම් ආනය පිණිසයි.

පිටපත් කිරීම සහ සංස්කරණය:

එච්.ඒ.අමරතුංග
(දුරකථනය 041 2240228)

තාක්ෂණික ආයතනය:

චම්ලා අමරතුංග

මෙම පොත නැවත මුද්‍රණය කර පිරිසිදු
ධර්මදානයක් වශයෙන් නොමිලයේ
බෙදාහැරීමට කැමැති සැදැහැවතෙක් වේ නම්
දුරකථනයෙන් සංස්කාරක අමතා ඒ සඳහා
අදාළ දේශකයන් වහන්සේගේ අවසරය ලබා
ගන්නා මෙන් කාරුණිකව ඉල්ලා සිටිමු.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
සවනට සිසිලස ජාත්‍යන්තර ධර්ම දේශනා ගුවන් විදුලිය සහ සජීවී ධර්ම
සාකච්ඡා මණ්ඩපයේ අනුග්‍රාහකත්වයෙන්
zoom තාක්ෂණය ඔස්සේ
අකුරුස්ස, ගල්ලෙ,
ඉදිගස්හේන ආරණ්‍ය සේනාසනාධිපති,
පූජ්‍ය ඉලුකේගම අත්ථදස්සි ස්වාමීන් වහන්සේ,
පටිච්චසමුප්පාදය, සුත්තනතභාෂනීය සහ අභිධම්මභාෂනීය ලෙස
විවරණය කෙරෙන ධර්ම සාකච්ඡා මාලාවේ
2021.04.03වැනි දින පවත්වන ලද
දසවැනි ධර්ම දේශනාව යි.

විඤ්ඤාණ පච්චයා නාම රූපං (නිර්දේශ වර්ණනාව)

අරමුණු කරන ලද
මෙම ධර්ම දේශනාව
ඉමහත් ශ්‍රද්ධාවෙන් සහ ඔබ සැම කෙරෙහි උපන්
කරුණාවෙන් යුතුව
හැකිතාක් දුරට උන්වහන්සේගේ දේශනා විලාසයෙන් ම
ලිඛිත මාධ්‍යයෙන් සකස් කොට ඔබ අතට පිදිමකි .
සාකච්ඡාවක් ලිඛිතව සකස් කිරීමේදී, දේශනා විලාශය,
වචන උච්චාරණ විලාශය, ශ්‍රවණ තත්ත්වය, කාර්මික තත්ත්වය,
ආදී විවිධ ගැටලු හමුවන තැන් නිතිපතා විද්‍යාමානවේ.
කෙසේ වුව ද වර්තමානයෙහි බොහෝ දෙනා නිබඳ විමසන
ආයතන නිරෝධය පිළිබඳව වූ ක්‍රම වේදය
බුද්ධ දේශනාව අශ්‍රැතවත් හුදී ජනයාට පැහැදිලි කර දීමේ
අරමුණෙන් අප ස්වාමිපාදයන් වහන්සේ අප කෙරෙහි
අනුකම්පාවෙන් කරන ලද මෙම දේශනය හොඳින් හදාරා
පරිශීලණය කොට සමාධිමත්වීමේ උත්සාහය ගන්නා මෙන් ඔබ
සැමගෙන් ඉතා ඕනෑකමින් ඉල්ලා සිටිමු.

“මෙන්න මේවා පදනම්කරගෙන තමයි මම මතක්කරේ, යම් කුසලයක් කරනවා නම්, එතැන ශ්‍රද්ධාව නැතිනම් එතැන කුසල් නෙවෙයි. කියන ඔන්න ඔය පදනමෙනුයි කතාකරන්නේ ඇතැම් වෙලාවක. ඒ වාගේ ම ඇතැම් වෙලාවක අපි කුසල් කරනවා කියලා අපි ඔහේ කරනවා. සිහිය නැහැ. ඒ නිසා මතකනියාගන්න සතිය කියන එක යෙදිලා නැතිනම් යම් ක්‍රියාවක් තුළ, ඒ සිත කුසල් නෙවෙයි කියන එක. අපට මල් කඩනවා වාගේ පෙනෙන්න පුළුවන්. නමුත් එයා වෙන අරමුණක්, වෙන දේවල් සිත සිතා නම් මේක කරන්නේ ඒ වෙලාවේ එයාගේ උපදින්නේ බාහිරෙන් බැලුවාට එයා තුළ තියෙන්නේ අකුසල් සිත්.

“මේවා තේරෙනවා. දැන් අපි දානයක් දෙනකොට සතුටින්, පැහැදීමෙන් දෙන කොට අපේ හිත කය සන්සිඳෙනවා. නිබර වෙනවා. සැහැල්ලුවෙනවා. භාවනාවක් කරනකොට බලන්න, අපි තමයි මේ ලහුතා, මුදුතා ආදී මේ සිත් සිතුවිලි නිසා අපේ කය සැහැල්ලු බව, පුළුන් පොදක් වගේ වෙන්නේ මේ වෛතසිකයන් ගේ තියෙන බලපෑම නිසා යි.

“ඒ නිසා අපි විදගීනාවක් කරන කොට අපි එන්න එන්න දරථ වෙලා, දරදඬු වෙලා, දැනෙනවා නම්, අපි තුළ නිවරණය යි වැඩෙන්නේ. ඒ නිසා අපේ විදගීනාවක් වැඩෙනවා නම්, ඒ තුළ කුසල් සිත් උපදිනවා නම්, අපේ සිත කය එන්න එන්න සැහැල්ලුවෙනවා.

“ඒ වායේනුත් අපි තේරුම්ගන්නවා අපගේ සිත මොන වගේ සිතක් ද කියලා.

ධම්මනියාමකාවය 10

2021.04.03 දින පවත්වන ලද දේශනය

විඤ්ඤාණ පච්චයා නාම රූපං (තිර්දේශ වර්ණනාව)

නමො තසස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධසස
නමො තසස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධසස
නමො තසස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධසස

විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං උප්පාදොවා තථාගතානං
අනුප්පාදොවා තථාගතානං ධීතාවා සා ධාතු ධම්මට්ඨිතානා
ධම්මනියාමකා ඉදප්පච්චයතා තං තථාගතො අභිසම්බුජ්ඣති
අභිසමෙති අභිසම්බුජ්ඣත්තො අභිසමෙත්වා ආවික්කති දෙසෙති
පඤ්ඤපෙති පටිඨපෙති, විවරති විහජති උත්තානිකරොති
පස්සොතිවාහ. විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං ඉති ඛො
භික්ඛවෙ ය තත්ථ තතා අවිතතා අනඤ්ඤතා ඉදපච්චයතා
අයං චූච්චති භික්ඛවෙ පටිච්ච සමුප්පාදොති ති.

හොඳයි ශ්‍රීධාවන්ත පින්වතුනි, කරගෙන යන දේශනා මාලාවේ
අද අලුත් පටිච්ච සමුප්පාද අභිගයක් පටන්ගන්න යි සූදානම්
වෙන්නේ. ගියවර අපි කතා කරේ සංඛාර පච්චයා විඤ්ඤාණං
කියන කොටස යි. ඒක අපි දිසිව දේශනා මාලා තුනක් වගේ
කොටසක් තුළින් තමයි ඒක අවසාන කරන්න යෙදුනේ.

ඒකේ තව බොහෝ කරුණු තිබුණත් ඒවා අපට සියල්ල ආවරණය කරනවා කියන එක කරන්න අමාරු යි. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනා විලාශයන්, දේශනා න්‍යායයන් ගත්තහම මහා සාගරය වගේ අපරිමිත යි. ඉතින් ඒ නිසා අපි ඒකේ තව තවත් දැනගතයුතු කාරණා දැනගන්න ඉඩ අවකාශ තියලා ඉළඟ මාතෘකාව අපි කතාකරන්න තියෙන්නේ.

ඒ මාතෘකාවට යන්නට පෙර මට යම් දහම් පණිවිඩයක් දෙන්න තියෙනවා කියලා මම ගිය සැරේත් මතක් කරා. සාමාන්‍යයෙන් පොදුවේ අපි හැමෝම නිවන් දකින පිරිසක් වශයෙන් යන ගමන සාර්ථක කරගන්න වරින් වර මේ උපදේශයන් දෙන්න ඕන කියන එක මම කල්පනා කරා. ඉතින් ඒ නිසා ඒ වගේ උපදේශයන් මම මේ දේශනා මාලාව තුළ වරින් වර යොදාගන්නවා.

මේ සම්මා සම්බුධ ශාසනයක පිහිට ලබලා, නිවන් දකින්න යන ගමණක් අපි හැමෝට ම තියෙන්නේ. ඉතින් මේ හැමෝගෙම අදහස නිවන් දැකීම වුණාට, කෙන කෙනාගේ මේ ශාසනය තුළ නිවන් දැකීමේ යන ගමනේ අරමුණු, ආකල්පයන් හැමෝගෙම සමාන නැහැ.

- සමහර අය මේ ජීවිතයේ ම උත්සාහ කරලා නිවන් දකින්න ඕන කියන එක ම අභිප්‍රාය තියෙනවා.
- සමහර අයට ඒ වගේ අදහසක් නැහැ. ඒ අය තමන් මේ ධර්මයත් ඉගෙනගෙන, බණ භාවනා කරලා, අනික් අයටත් සේවය සලසලා මේ ගමන්මග යනවා කියන තැන ඉන්නවා.
- සමහර අය මේ ශාසනය තුළ මේ ධර්මයත් ඉගෙනගනිමින්, ආම්ශ පින්කම් කටයුතුවලත් යෙදෙමින්

ශාසන කටයුතු, ධර්ම ප්‍රචාර කටයුතුවලත් යෙදෙමින් මේ වාගේ කටයුතු කරගෙන යනවා.

- සමහර අය ධර්ම දේශනා පවත්වන්න රුචිකත්වයක් දක්වනවා. ධර්මය බෙදා හැරීමට රුචිකත්වයක් දක්වනවා.
- සමහර අය ඒකෙන් වෙන්වෙලා, ධර්මය ඉගෙන ගනිමින් කටයුතු කරනවා.
- සමහර අය ප්‍රතිපත්තිය මුල්කරගෙන ඉන්නවා.
- සමහර අය පරියස්තිය මුල්කරගෙන ඉන්නවා.

හැමෝම ශාසනය ඇතුලේ. නමුත් කෙන කෙනාගේ මේ යන ගමන්ගත, යන ආකාරය වෙනස්.

ඉතින් මේ ඔක්කෝම සලකලා බලලා මට දෙන්න ඕන අවවාදය තමයි,

අපි හැමෝම මේ යන ගමන් මගේ දී අපේ ආකල්ප වෙනස්වුණත්, අපි හැමෝම එක ගුරුවරයෙක්, නිශ්චිත, ඒකාන්ත ගුරුවරයෙක් අපට තෝරාගන්න වෙනවා.

මම මෙතැනින් මේ අදහස් කරන්නේ, ගුරුවරයා තෝරාගැනීම කියන එක තමන් පෞද්ගලිකව කරගතයුතු එකක්. නමුත් අපි අපගේ ධර්මඥානය දියුණුකරගන්න, යම් යම් දේශනා ස්වාමීන් වහන්සේලාගෙන් අහනවා. ඒක වෙනම දෙයක්. මගෙනුත් මේ බණ අහන අය, ඊගාවට ධර්ම සාකච්ඡාවට සම්බන්ධවෙලා කටයුතු කරන අය ඉන්නවා. ඒ අතර, ඒ පිරිස අතර තමන්ගේ භාවනා කටයුතු ප්‍රතිපත්ති ධර්මයන් පුරාගන්න උපදෙස් ගන්න වෙනම ගුරුවරයෙක් ඉන්නවා.

ඒ වාගේ තමන් මේ ගුරුවරයා හරියට තෝරාගන්න ඕන. ඒක අසිරු කාරණයක් බව දන්නවා. නමුත් එහෙම කියලා තමන් තනියම මේ ගමන යනවා කියන එක එව්වර සුදුසු නැහැ. ඔබට මතක ඇති, බුදුරජාණන් වහන්සේ එකළාව ඉන්නකොට කල්පනා කරා, “ගුරුවරයෙක් නැතුව ඉඳීම, සුදුසු දෙයක් නෙවෙයි. ඒ නිසා මම කවරෙක් නම් මගේ ගුරුවරයා හැටියට තබාගනිමි ද, කවරෙක්ට මම වන්දනාමාන කරමින් ගරු බුහුමන් දක්වමින් කටයුතු කරන්න ද” කියලා තමන් වහන්සේට ගුරුවරයෙක් සෙවියයුතුකොට හැඟුණා. ඉතින් ඒ වාගේ කොට, අපි සමහරවිට අපි ධර්මය දේශනා කරන අය වෙන්නට පුළුවන්. නමුත් ඒ තමන්ට සමාන හෝ තමන්ට වඩා උසස් ප්‍රතිපත්ති තියෙන හෝ උසස් දැණුමක් තියෙන කෙනෙක් ගුරුවරයා වශයෙන් තියාගන්න. ඒක කළයුතු දෙයක්. එතකොට තමයි තමන්ගේ දුර්වලතාවයක් තියෙනවා නම් ඒවා හඳුනාගන්නේ.

ඒ නිසා මම දකිනවා, මට තේරිලා තියෙනවා, බොහෝ අය එක එක වැඩසටහන්වලට යනවා. හැමෝගෙන් ම බණ අහනවා. හැමෝගෙන් ම භාවනා ඉගෙනගන්නවා. ඒක මහා අවුල් සහගත දෙයක් හැටියට යි, මට තේරෙන්නේ. මොකද, අපි එක ම ආවාය්‍යී පරම්පරාවක් යටතේ විවිධ තැන්වලට යනවා නම්, ඒක වෙනම ප්‍රශ්නයක්. ආවාය්‍යීයන් වෙනස් නම්, ඒ ඒ ආවාය්‍යීයන් වහන්සේලා කියන න්‍යායයන් වෙනස්. ගමන් මාර්ග වෙනස්. හැබැයි හැමෝම එක ම නිවනට යන මග කියනවා වෙන්න පුළුවන්. නමුත් එය ඒ ඒ ස්වාමීන් වහන්සේලා අවබෝධ කරගෙන තියන න්‍යායයන් වෙනස්. ඇතැම් අය ඒ නිවන කියන එක වරද්දලා කියනවා. ඇතැම් අය හරි දේ කියනවා. ඒක අපි තෝරා බේරා ගන්න ඕන.

ඉතින් මේ අපි හරි පැත්ත ගත්තොත්, හැමෝම නිවන්මග කිව්වත්, න්‍යායයන් වෙනස්වෙන නිසා, ගමන් මාරී වෙනස්වෙනවා. අපි යම් ගමනක් යනකොට, ගමන යන්න විවිධ පාරවල් තියෙනවා. ඒ නිසා, අපි ඒ එක පාරක යනකොට තව කෙනෙක් කතා කරලා කිව්වොත්, “ඔය පාරට වැඩිය මේ පාර හොඳයි. මම මේ පාරෙන් ගිහිල්ලා තියෙන්නේ” කියලා, අපි ඒ පාරෙන් යනවා. අයෙත් ටිකක් යනකොට තව කෙනෙක් එක්ක කතාකරනකොට, එයත් කිව්වොත්, “නෑ, නෑ, නෑ, මෙහෙම පාරක් තියෙනවා. මේක පාර සවුත්තු නැහැ, හොඳයි” කියලා ඒ පාරෙන් යන්න කිව්වොත්, අපට කවදාවත් ගමන් මග සම්පූර්ණ කරන්න බැහැ නේ. නමුත් හැමෝම කියන්නේ එක ම පාර වෙන්න පුළුවන්, එක ම තැනට වෙන්න පුළුවන්. නමුත් ගමන් මග සම්පූර්ණ කරන්න බැහැ.

එහෙනම් අපි මෙතැන දී ගත යුතු තීරණය මොකක් ද? ඒ ගුරුවරයන් අතර, අපගේ ඉන්ද්‍රිය ධර්මයන්ට, අපි කරලා තියෙන සසර පුරුදු ඒ දේවලුත් එක්ක අපට ගැලැපෙන ගුරුවරයෙක් ඉන්නවා. අන්න ඒ නිසා ඒ කෙනා අපි තෝරාගෙන ඒ අනුව යා යුතු යි. බුද්ධ ශාසනය, අතීත බුද්ධ ශාසනය දිහා බැලුවත්, මේ ආචාර්ය-අන්තේවාසික, ගුරු-ගෝල සම්බන්ධය ඒ කාලයේ ත් පැවැතුණා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ වෙනුවෙන් විනය ශික්ෂාපද පනවමින් ආචාර්ය වන, අන්තේවාසික වන, සද්ධිවිහාරික වන, උපාධ්‍යාය වන කියලා මේ විදියට වත්තකඛ්ඤාකයක් පවා දේශනා කරමින් කටයුතු කරා.

ඔබ අහලා ඇති අපේ ශ්‍රාවක සැරියුත් මහ රහතන්වහන්සේගේ ගෝල පිරිස, මුගලන් මහ රහතන් වහන්සේගේ ගෝල පිරිස, මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේගේ ගෝල පිරිස, කියලා මේ විදියට ගෝලයන් පන්සියයක් හිටියා, දහසක් හිටියා කියලා

ධර්මයේ සඳහන්වෙනවා. හැබැයි හැමෝම රහතන් වහන්සේලා යි. නමුත් පැවිදි කරන කොට යම් එක ගුරුවරයෙක් යටතේ, ආවායඝීවරයෙක් යටතේ තමයි පැවිදි කරන්නේ.

- සසර පුරුදුත් එක්ක, සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ ත් එක්ක උන්වහන්සේ වටා ඉන්නේ ඒ ඒ රුචිකත්වයෙන් ප්‍රඥාව පුරුදු කරලා තියෙන අය යි.
- සෘද්ධිවිධා දී මේවා පුරුදුකරලා තියෙන අය මුගලන් මහ රහතන් වහන්සේට කැමැති යි. මුගලන් මහ රහතන් වහන්සේ වටා ඉන්නේ ඒ මග යන අයයි.
- ඒ වාගේ ම ධුතාභිගධාරීව පුරුදු කරලා තියෙන අය මහා කාශ්‍යප මහ රහතන් වහන්සේ තුළ ආවායඝීයන් වහන්සේ හැටියට තබාගෙන කටයුතු කළා.

හැමෝම නිවන් මගට යි යන්නේ. ඔක්කෝම නික්ලේගී මහ රහතන් වහන්සේලා යි. නමුත් ඒ ආවායඝී-ගුරු සම්බන්ධතාවයත්, ආවායඝී-අන්තේවාසික සම්බන්ධතාවයත් ඒ කාලයේ ඉඳන් තිබිලා තියෙනවා.

සියලු දේ විසඳාගන්නේ ගුරුවරයා යි. සමහරවිට තමන් කර ඵ්දිනෙදා බාහිර කටයුතු වෙන්න පුළුවන්. ඒ පොතපත වත්තකඛනධකවල තියෙන්නේ, යම් විදියකින් වෙනත් කෙනෙක් ඒ තමන්ගේ ගෝලයාට, අන්තේවාසික කෙනාට, කවුරු හරි කෙනෙක් පාත්‍රයක්, සිවුරක් දුන්නත්, ඒක ගැනීමේ දී ගුරුවරයාගෙන් ඇසිය යුතු බවයි. යම් තැනකට යනවා නම්, යම් ඉගෙනගැනීමකට යනවා නම්, ඒ ගුරුවරයාගේ අනුදැණුම යටතේ යි තමන් යන්නේ. තමන්ගේ විනය වෙන්න පුළුවන්. ධර්මය වෙන්න පුළුවන්. මේ ගෝලයා පිළිබඳව කුකුස් දුරලීම, අරතිය දුරලීම, මේ ඔක්කෝම ගුරුවරයා සතු වගකීමක්. ඒ

නිසා මේ ගුරුවරයා-ගෝලයා කියන දෙන්නා සියල්ල හෙළිකරගත්, අවබෝධකරගත් දෙන්නෙක්.

ඒ අතර ඒ ගුරුවරයාගේ යම් යම් අඩුපාඩු තියෙන්න පුළුවන්. එහෙම කියලා එක කාරණාවක් මත අපි සමහර අය ගුරුවරයාගෙන් අයින් වෙනවා. අත්හැරලා දානවා. නමුත් ඒක අන්තේවාසිකයාගේ, ගෝලයාගේ යුතුකමක්, එයාට මේ මේ කාරණාව පිළිබඳව, “මට මෙන්න මෙහෙම වැටහුණා, මෙහෙම මට ආවා. ඒක හරිද දන්නේ නැහැ. ඔබ වහන්සේ ගැන මෙහෙම වැටහීමක් ආවා. අහන්න ලැබුණා” කියලා හරි ඒකත් ඒ ගුරුවරයා, ගෝලයා සමග ම විසඳා ගතයුතු යි. යම් විදියකින් ගුරුවරයාට අරතියක් හරි, නො ඇල්මක් හරි ඇතිවුණොත් කෙසේ නම් මගේ ගුරුවරයා ඒකෙන් බේරාගන්නේ ද කියලා ආවායඹයන් වහන්සේලා සොය සොයා හරි උත්සාහවත් වියයුතු යි කියනවා. ඒ වාගේ ම ගුරුවරයාගෙන් ඒ වාගේ ම වගකීමක් තියෙනවා.

ඉතින් ඒ නිසා එතකොට අපට ගැලපෙන ගුරුවරයෙක් හම්බවුණහම, ඒ ගුරුවරයා යටතේ අපේ ගමන් මග පැහැදිළි කරගනිමින්, ඒ ගමන් මග ඔස්සේ, න්‍යායයන් ඔස්සේ අපි යනවා, කමටහන් සුද්ධකරගනිමින්, නො තේරෙන තැන් පැහැදිළි කරගනිමින් යනවා.

ඉතින් අන්න ඒ නිසා අපි නොයෙක් දේශනා ඇහුවාට කමක් නැහැ, නමුත් අපි එක එක වැඩසටහන්වලට යමින්, ඒවා පුහුණු කරමින් කටයුතු කරන කොට, මේක අපේ ගමන්මග කවදාවත් එක දිගට යන්න පුළුවන් එකක් නෙවෙයි. මොකද, න්‍යායයන් වෙනස්වෙන කොට අපට ඒ කමටහන් මනසිකාරයන් වෙනස් වෙනවා. එතකොට තවම අපි, ඒ ධර්මය තුළ මේක වියයුතු යි කියලා පිහිටලා නැති නිසා මේක කරන්න ද, මේක කරන්න

ද, කියලා අපට සැක සංකා උපදිනවා. ටිකක් මේක කරනවා. ආයෙ ටිකක් මේක කරනවා.

අන්න ඒ වාගේ දේවල් අද හරියට තියෙනවා. ඒ නිසා ඒක පිළිබඳව ඔබ කල්පනා කරලා, ඔබ මේ ජීවිතයේ ම නිවන් දකිනවා නම් හිත හදාගැනීමට උත්සාහවත් වෙන කෙනෙක් නම් ඒක කල්පනා කරලා, ඒ කාරණාව ඔබ විසඳාගන්න වෙනවා. ඉතින් ඒ නිසා ඒ කාරණාවත් මම මතක්කරමින් අපගේ මූලික මාතෘකාවට යමු.

අද අපට කතාකරන්න තියෙන්නේ, **විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං** කියන කාරණාව යි. විඤ්ඤාණය කියන එක අපි කතාකරා. අවිද්‍යාව නිසා සංඛාර - කම් රැස්වෙනවා. ඒ කම් නිසා විපාක සකස්වෙනවා. ඒ විපාක වක්බු විඤ්ඤාණ, සෝත විඤ්ඤාණ, ඝාණ විඤ්ඤාණ, ජ්වහා විඤ්ඤාණ, කාය විඤ්ඤාණ, මනෝ විඤ්ඤාණ කියලා මේ විදියට විඤ්ඤාණ හයක් පිළිබඳව සඳහන්වෙනවා. ඒ විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් නාම-රූප වෙන්නේ කොහොම ද කියන එක යි අද කතාකරන්න තියෙන්නේ.

ඒක පිළිබඳව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරපු මාතෘකාව තමයි, මේ **විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං** කියන මේ ධර්මාවය. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉපදුණත්, නැතත්, උප්පාදොවා තථගතානං, අනුප්පාදො වා තථගතානං - තථගතයන් වහන්සේ ඉපදුණත්, නැතත්, ධීතාව සා ධාතු ධම්මට්ඨිතිතා ධම්මනියාමතා - ඒ ධර්මාවය ධර්ම නියාමතාවය ඉදප්පච්චයතා

- මේ ප්‍රත්‍ය, ප්‍රත්‍ය උප්පන්නතාවය, ඇත්තේ ම යි. ඒක තථාගතයන් වහන්සේ ඇතත් නැතත් ඒ ධර්මතාවය ලෝකධාතුව තුළ පැවතුණා. බුදු කෙනෙක් ඒක මතුකරලා, උඩුකුරු කරලා, විවර කරලා, ප්‍රකට කරලා, අනුකම්පාවෙන් ලෝකයාට දක්වනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ අන්තිමේට දේශනා කළා, **ඉති බො භික්ඛවෙ, යා තත්ථ තතා** - මේක ඒකාන්තයෙන් සත්‍යයක්. **අවිතතා** - මේක කවදාවත් බොරුවක් වෙන්නේ නැහැ. යම් නාම-රූප ධර්ම කියලා යමක් තියෙනවා නම් ඒ නාම-රූප ධර්ම සියල්ල විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් ම යි හටගන්නේ. ඒක සත්‍යයක්. ඒක කවදාවත් “මෙන්න මේ නාම-රූප ටික විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් නෙවෙයි හටගන්නේ. මේකට හේතුව විඤ්ඤාණ නෙවෙයි” කියලා කවදාවත් ඒක **අණඤ්ඤතතා** - වෙනත් සත්‍යයක් බවට පරිවර්තනය වෙන්නේ නැහැ. ඒක සත්‍යයක්. ඒක කවදාවත් බොරුවක් වෙන්නේ නැහැ. ඒ වාගේ ම කිසි කළෙක ඒක වෙනත් සත්‍යයක් බවට අතීතයේවත්, අනාගතයේවත්, වර්තමානයේවත් පත්වෙන්නේ නැහැ. අන්න ඒක තමයි අපි ශ්‍රද්ධාව, විශ්වාසය කියලා කියන්නේ මේක පෙනෙන්නේ නැති නිසා ඒ තථාගත වචනය අපි විශ්වාස කරනවා.

ඉතින් ඒ නිසා, ඒ **විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං** කියන මේ මාතෘකාව ගත්තහම, මේක අපට අභිධර්ම පිටකයේ හා සූත්‍ර පිටකයේ, දෙකේ ම හම්බවෙනවා.

ඉස්සෙල්ලාම අපි ගත්තොත් මේක සූත්‍ර පිටකයේ තියෙන්නේ **විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං** කියන කොට :

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ නාමරූපං? කියලා පෙන්නනවා. වේදනා සඤ්ඤා චේතනා එස්සො මනසිකාරො, ඉදං වුච්චති නාමං. චත්තාරො ච මහාභුතා, චතුත්තං ච මහාභුතානං උපාදාය රූපං. ඉදං වුච්චති රූපං. ඉති ඉදඤ්ච නාමං, ඉදඤ්ච රූපං. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ නාමරූපං. කියලා ඔන්න මේ සූත්‍ර ක්‍රමයේදී අපට බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නනවා.

මහණෙනි, නාමරූප කවරේ ද? වේදනාය, සංඤා ය, චේතනා ය, ස්පර්ශ ය, මනසිකාර ය යන මෙය නාම ය යි කියනු ලැබේ. සතර මහාභුතයෝ ද, සතර මහා භුතයන්ගේ උපාදාය රූප ද, යන මෙය රූප ය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි මෙසේ මේ නාමය ද රූපය ද යන මේ නාමරූප ය යි කියනු ලැබේ.

නාමය හැටියට පෙන්නලා තියෙන්නේ වේදනා, සඤ්ඤා, චේතනා, එස්ස, මනසිකාර කියලා සූත්‍ර ක්‍රමයේ දී නාම යි. රූප චත්තාරෝ ච, සතරමහාධාතූ, ඒ නිසා උපදින උපාදාය රූපත් මේ රූප යි.

මේ නාම, මේ රූප මේ දෙක විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් ම යි හටගන්නේ කියලා පෙන්නනවා.

ඊට පස්සේ අපි ඒක ම පටිච්චසමුප්පාද විහඬිගයට ගියොත් ඒකේ තියෙන්නේ ටිකක් පොඩි වෙනසක් තියෙනවා. මෙතැන තියෙනවා.

තත්ථ කතමං විඤ්ඤාණ පච්චයානාමරූපං: අත්ථී නාමං. අත්ථී රූපං.

තත්ථ කතමා නාමං: වේදනාකඛණ්ඩො සඤ්ඤාකඛණ්ඩො සංඛාරකඛණ්ඩො. ඉදං වුච්චති නාමං.

තප් කතමං රූපං: චත්තාරොව මහාභුතා චතුත්තං ච මහාභුතානං උපාදාය රූපං, ඉදං වුච්චති රූපං. ඉති ඉදං ච නාමං ඉදං ච රූපං. ඉදං වුච්චති විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං. (පට්ඨවසමුප්පාද විභච්චගය 350 ඡේදය)

එතකොට මේකේ සූත්‍ර ක්‍රමයේ දී මේ කොටස් දෙකක් එකතුවෙලා තියෙනවා. වේදනා සඤ්ඤා චේතනා මනසිකාර කියලා. එතකොට ඒක මේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනා විලාසයක් වශයෙන් ඒ අභිධම්ම පිටකයේ ඒ කියපු සඤ්ඤා චේතනා කියන දෙක ම, සංස්කාරස්කන්ධය කියන එකට සංග්‍රහ කරලා, ස්කන්ධ වශයෙන් වේදනා සංඥා සංඛාර කියලා තුනක් පෙන්නලා තියෙනවා. එතකොට මේ විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් උපදින නාම හැටියට. අතන සංඛාරයේ ම කොටස් කඩලා ටිකක් බෙදලා තියෙනවා එස්ස මනසිකාර කියලා. ඒක තවත් මේ ස්පඨිය හා මනසිකාරය කියන එකත් මේ සංස්කාර ස්කන්ධයන්ගේ තියෙන නාමධම්ම අතර වැදගත් නාම කොටස් දෙකක් නිසා ඒක එළියට අරගෙන තියෙනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ වාගේ දේශනා විලාශයක් හැටියට, උන්වහන්සේ ඇතැම් වෙලාවලට ඒ ඒ නාම ධර්මයන් කෙරහි අපි තුළ සක්කාය දිට්ඨිය ආදී කෙලෙස් උපදින කොට ඒවා මතුකරලා අරගෙන ඒ තුළින් අපේ කෙලෙස් ආශ්‍රව ප්‍රභාණය කිරීම කියන කාරණාව මුල්කරගෙන ඒ වාගේ යම් දේශනා කරනවා. එතකොට එතැන එතකොට මේ විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් උපදින නාම හා රූපයි.

කොහොම ද මේ විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් නාම-රූප වෙනවා කියන්නේ. අපි කොහොම ද ඒක තේරුම්ගන්නේ කියන එක අපට ප්‍රකට නැහැ. අපි මේ සම්මුති ලෝකයේ කටයුතු කරන කොට ඒක අපට අප්‍රකට යි. බුදුරජාණන් වහන්සේ මේක අපට

ප්‍රකටකරලා දෙනවා. ඒත්තුගත්වන්න සූත්‍ර පිටකයේ දී ලස්සන දේශනාවක් තියෙනවා, මහානිදාන සූත්‍රය.¹

මහානිදාන සූත්‍රයේ කරුණු පෙන්නලා මේ පටිච්චසමුප්පාදයේ සිද්ධාන්ත වෙන්වෙන්නේ මෙන්න මෙහෙම යි කියලා අපට ඒ අනුසාරයෙන් වටහාගන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නලා දීලා තියෙනවා. අපි ඒක පොඩ්ඩක් බලමු.

මෙතැන තියෙනවා මේ මහානිදාන සූත්‍රයේ මම මේකට අදාළ කොටස ගත්තේ. මේක ඉතා වැදගත්. ඔබ හොඳින් සවන් දෙන්න. මෙතැන පාලිය තියෙන්නේ:

“විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපන්ති ඉති ඛො පනෙතං චුත්තං. තදානඤ, ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං විඤ්ඤාණං ච හි ආනඤ, මාතූකුච්ඡිස්මිං න ඔක්කමිස්සථ. අපි නු ඛො නාමරූපං මාතූකුච්ඡිස්මිං සමුච්චිස්සථා’ති?” කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් නාම-රූප වේයැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේ ය. මම යමක් කියන ලදී ද.

ඒක මුලින් බුදුරජාණන් වහන්සේ මාතෘකා කරනවා. නැවත ඊට පස්සේ ඒක විස්තර කිරීමක් කරන්නේ එහෙම මම යමක් ප්‍රකාශ කරාද:

ආනඤය, යම්සේ විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් නාමරූපය වේ ද, එය මෙසේ මේ කරුණෙන් ද දතයුතු: ඒක මෙන්න මේ කරුණෙන් ඔබ ඒක වටහාගතයුතු යි. ආනඤය, විඤ්ඤාණය ද මවුකුසට නො බස්නේ නම් (මව්කුසැ ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් නො

¹ 2500 බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටකය. දීප නිකාය (2). 80වැනි පිටුව.

පහළවන්නේ නම්,) හුදු නාමරූපය (කලලාදිවශයෙන් මිශ්‍ර ව) මච්ඡාසෑ පහළවන්නේ ද?

අපි කියන්නේ කෙනෙක් මවුකුස පිළිසිඳගත්තා කියලා. ඒ කියන එක යම් මවුකුසක ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් විඤ්ඤාණයක් බැසගත්තේ නැතිනම්, පහළවුණේ නැතිනම්, හුදු ඒ මවුකුස තුළ මේ නාමරූප කලලාදිභාවයෙන් පහළවෙනවා ද කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රශ්නයක් අහනවා.

“නො හෙතං භන්නෙ” - “වහන්ස මෙය නොවන්නේ ම ය” එහෙම කවදාවත් වෙන්නේ නෑ ස්වාමීන් වහන්ස.

විඤ්ඤාණඤ්ච හි ආනන්ද, මාතෘකාවිජ්ජමං ඔක්කමිත්වා චොක්කමිස්සථ. අපි නු බො නාමරූපං ඉත්ථත්තාය අභිනිබ්බත්තිස්සථාති?

ආනන්දය විඤානය මවුකුසකට බැස (ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් පහළ වැ) පහවන්නේ නම් :

තව එකක් ඒක. විඤ්ඤාණය බැසගත්තේ නැතිනම් නාමරූප නාමරූප වෙනවා ද? මේ කලලාදි භාවයෙන් මවුකුස තුළ ඒ දරුවෙක් වැඩෙනවා ද? නැහැ. ඉතින් යම් විදියකින් මච්ඡාසං බැසගෙන, ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් පහළව ඒක මගදී (නිරුද්ධ වන්නේ නම්) නාමරූපය මෙබඳු (පරිපූර්ණ ස්කන්ධ) බව පිණිස වන්නේ ද? මගදී නිරුද්ධවුණොත් ඒ මවුකුස තුළ තියෙන ඒ කලලය, කෙස් ලොම් අතපය ආදී මේවා වඨනය වෙමින් ඒ පරිපූර්ණ ස්කන්ධ, අපි කියන දරුවෙක් ළමයෙක් හැටියට පරිපූර්ණභාවයට යනවා ද කියලා අහනවා.

“නො හෙතං භන්නෙ” - “වහන්ස මෙය නොවන්නේ ම ය”

විඤ්ඤාණඤ්ච හි ආනන්ද, දහරස්සෙව සතො වොච්ඡ්ඡ්ඡ්ඝථ
කුමාරකස්ස වා කුමාරිකාය වා, අපි නු ඛො නාමරූපං වුද්ධිං
විරුළ්භිං වෙසුල්ලං ආපජ්ජස්සථාති?

ආනන්දය, ළදරු වූ ම කුමරක්හුගේ හෝ කුමරියකගේ හෝ
විඤානය සිඳෙන්නේ නම්, නාමරූපය වැඩිමට නැගීමට
නැගීමට විපුලබවට පැමිණෙන්නේ ද?

“නො හෙතං භන්තෙ” - “වහන්ස මෙය නොවන්නේ ම ය”

ඊට පස්සේ ඔය පියවර කියනවා. ඉතින් මවු කුසයේ දීත් මේ
සිද්ධාන්තය පෙන්නලා, යම් කිසි කෙනෙක් මවුකුසින්
බිහිවුණායින් පස්සේ, කුඩා දරුවෙක් වශයෙන්, ළදරුවෙක්
වශයෙන් මෙ ලොවට බිහිවුණායින් පස්සේ, ඒ ළදරු කුමරා
හෝ කුමරිය, ඒ දරුවා හෝ දැරිවිය ඒ විඤ්ඤාණය ඉපදුනායින්
පස්සේ අතරමගදී නිරුද්ධවෙන්නේ නම් චුතවන්නේ නම්, ඒ
දරුවෙක් වශයෙන් පහළවෙච්චි නාමරූප මත්තෙහි වැඩිමට,
ළමා වයස, තරුණ වයස, මැදි වයස, මහළු වයස, ආදී
වශයෙන් මේ වැඩිමට යනවා ද කියලා අහනවා. මගදී ඒ
ඉපදිලා නැවත නිරුද්ධවුණා.

“නො හෙතං භන්තෙ” - “වහන්ස මෙය නොවන්නේ ම ය”

තස්මාතිහානන්ද, එසෙව හෙත ඵතං නිදානං, එස සමුදයො එස
පච්චයො නාමරූපස්ස, යදිදං විඤ්ඤාණං.

★ අන්න ඒ නිසා ආනන්ද, එහෙනම් දැනගන්න මෙහි
විඤ්ඤාණය යන මේ යමක් ඇද්ද? නාමරූපයට එයම
හේතුව යි. එය ම නිදානය යි. එය ම ප්‍රත්‍ය හැටියට
මෙන්න මේ පරියායෙන් දැනගන්න.

තස්මාතිහානඤ්ඤා, එසෙව හෙතු එකං නිදානං, මේ නායායෙන්, මේ පරියායෙන් ඔබ දැනගන්න, විඤ්ඤාණය කියන යමක් ඇද්ද, එය ම යි හේතුව. එය ම යි නිදානය. නාමරූප කියලා යමක් තියෙනවා නම්.

එස සමුදයො එස පච්චයො නාමරූපස්ස, යදිදං විඤ්ඤාණං.

ආනඤ්ඤා ය, එහෙයින් විඤානය, යන මෙය ම නාමරූපයට හේතු වේ. මෙය ම නිදානය වේ. මෙය ම සමුදය වේ. මෙය ම ප්‍රත්‍යය වේ.

එතකොට ඒ නාමරූප කියලා කියන්නේ මොනවාද කියන එක අපි ඉදිරියේ දී පැහැදිලි කරනවා. එතකොට දැන් සාමාන්‍ය කෙටි අදහසක් දුන්නොත් අපි ඉන්න තැනින්, වැටුහෙන තැනින් ගත්තොත් මේ රූපය කියලා කිව්වේ අපි මේ සත්ත්වයෝ, පුද්ගල යෝ, හැටියට සලකන, අපි මේ “මම” “මගේ” කියලා ගන්න මේ රූප කය යි. ඒක ආධ්‍යාත්මික බාහිර වශයෙන් දෙපැත්තේ ම තියෙනවා. සවිඤ්ඤාණක, අවිඤ්ඤාණක සියලු රූප, රූප හැටියට සලකනවා.

නමුත් මෙතැන කතාකරන්නේ විඤාන ප්‍රත්‍යයෙන් වන නාමරූප කියන කොට ඒ සියලු සවිඤ්ඤාණක, අවිඤ්ඤාණක සියලු රූප ගන්නේ නැහැ, මොකද, ඒ ගස් ගල් ආදී අවිඤ්ඤාණක රූප තියෙනවා නම්, ඒවා මේ විඤ්ඤාණය හේතු වෙලා හටගන්නා දේවල් නෙවෙයි.

ඒ නිසා මෙතැන රූප හැටියට සලකන්නේ විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් කම් හෝ චිත්ත ආදී ප්‍රත්‍යයෙන් හටගන්නා රූප ධර්ම ටිකක් තියෙනවා නම් ඒවායේ රූප යි. මොනවාද ඒ රූප? චතුත්තංච මහාභුතානං උපාදාය රූපං: සතරමහාධාතුවත්, ඒ

නිසා හටගත් වණ, ගන්ධ, රස, ඕණා ආදී මේ උපාදාය රූපය ඇතුළු නාම ධර්ම හැටියට සලකන්නේ.

අපිට වේදනා දැනෙනවා. අපි යම් යම් දේවල් හඳුනාගන්නවා. කල්පනා කරනවා. අපට තරහා එනවා. එක එක විතර්ක එනවා මනසිකාරයන් එනවා. මේ සියල්ල නාමධර්මයි. නමුත් ඒවා අපට මේ නාමරූප හැටියට නෙවෙයි වැටහෙන්නේ. සම්මුති ලෝකයේ අපට වැටහෙන්නේ එවා සම්මුතියට, ප්‍රඥප්තියට ඇඳිලා යි. ඒ ඔස්සේ අපි, ඒ සම්මුති ධර්ම ඔස්සේ මනුෂ්‍යයෝ, සත්ත්වයෝ, පුද්ගලයෝ, ගෙවල් දොරවල්, ඉඩකඩම් ආදී වශයෙන් වැටහෙන තැන මේ හැම තැනක ම තියෙන්නේ මේ විඥාන ප්‍රත්‍යය නිසා හටගත්ත නාමරූප ධර්ම රාශියක් නේ ද. මේ දෙක නිසා නේ ද මේ විදියට අපට ලෝකයක් නිමාණයවෙලා, මැවිලා පෙනෙන්නේ.

ඒ හැම තැනක ම, අපි මනුෂ්‍යයෙක් දකිනවා කියන තැන, අපි ඒකේ සත්‍යය සොයාගෙන ඇතුළට ගියොත් - බාහිරට යන්නේ නැතුව - ඇතුළට ගියොත් අපේ සිත නිසා අපට ම වැටහෙද්දී සිතුවිලි ටිකක් හම්බවෙනවා. ඒ වාගේ ම ඒ සිතුවිලි හා සිත ඇසුරුකරගෙන ඉන්න රූප ධර්මයක් හම්බවෙනවා. මේක සොයාගෙන ගියොත් සත්‍ය හැටියට අපට හම්බවෙන්නේ ඔව්වරම යි.

උප්පාදොවා තථගතානං, අනුප්පාදො වා තථගතානං - තථගතයන් වහන්සේ ඉපදුණත්, නැතත් ධීතාව සා ධාතු ධම්මච්ඨිකිතා ධම්මනියාමකා - ඒ ධර්මතාවය ධර්ම නියාමතාවය **ඉදප්පච්චයකා** - මේ ප්‍රත්‍ය, ප්‍රත්‍ය උප්පන්නතාවය, ඇත්තේ ම යි. බුදුරජාණන් වහන්සේ මුලින් ම මාතෘකා කළේ ඒකයි, තථගතයන් වහන්සේ තමක් ඉපදුනත්, නැතිනැතත්, ඕක තමයි ධර්මතාවය. ඕක තමයි ඇත්ත. ඕකයි සත්‍යය. ඔය සත්‍යය

කවදාවත් වෙනත් සත්‍යයක් බවට පරිවර්ථනය වෙන්නේ නැහැ. ඒ නිසා අපි මේක විග්‍රහකරගෙන යන්න ඕන ඒ ඔස්සේ තමයි.

මේ මම මුලින් දුන්න ඒ අදහස අපේ ඔළුවේ තියෙන්න ඕන. මම මේ නාමරූප කියලා කතාකරන්නේ මොන වගේ තැනකට ද? ඒ නාමරූප කියනකොට අපි සම්මුතියෙන් සිත ගලවාගෙන, සම්මුතිය ඔස්සේ මේ නාමරූප තේරුම්ගන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕන. මොකද, අපි ඉන්නේ සම්මුතියේ නිසා, ඒකට ගලපලා අපි මේක තේරුම්ගත්තේ නැතිනම්, අපට මේක හරියට වැටහෙන්නේ නැහැ.

නැවත බුදුරජාණන් වහන්සේ, මේක තව තවත් තහවුරු කිරීම සඳහා, විඤ්ඤාණයයි යමක් ඇද්ද, එය ම යි හේතු, එය ම යි නිදානය. එයම යි ප්‍රත්‍යය කියලා පෙන්නවා. තවත් අපට හම්බවෙනවා මේ පටිසම්භිදාමග්ග ප්‍රකරණය වගේ ඒ වාගේ හේතු ප්‍රත්‍යය පෙන්නන කොට, ඒකේ **විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං** කියන එක, විඤ්ඤාණය නාමරූපයන්ගේ උප්පාදයට කාරණය යි. පැවැත්මට කාරණය යි. සංයෝගයට කාරණය යි. එක්වීමට කාරණය යි. රැස්වීමට කාරණය යි. හේතුවට කාරණය යි කියලා ඒ වාගේ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ප්‍රත්‍යභාවය නොයෙක් විදියට පෙන්නලා තියෙනවා.

ඊට පස්සේ නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණන්ති ඉති බො පනෙතං චුක්තං තදනන්ද, ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණං: විඤ්ඤාණඤ්ච හි ආනන්ද, නාමරූපෙ පතිට්ඨං න ලභිස්සථ, අපි නු බො ආයතිං ජාතිජරාමරණං දුක්ඛසමුදයසම්භවො පඤ්ඤායෙථාති කියලා.

මෙතෙක් අපි කිව්වේ විඥානය නාමරූපයන්ට ප්‍රත්‍යවෙනවා කියලා යි. ඒ වාගේ ම බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනාකරනවා මේ නාමරූපයන් විඤ්ඤාණයට ප්‍රත්‍යවීමක් උපකාරකිරීමක් කරනවා. එය කෙසේ වන්නේ ද කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නලා දෙනවා:

නාමරූපප්‍රත්‍යයෙන් විඥානය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම් සේ නාමරූප ප්‍රත්‍යයෙන් විඥානය වේ ද, මේ කරුණෙනුත් එය දත යුතු: ආනන්දය, විඥානය ද නාමරූපයෙහි පිහිට නො ලබන්නේ නම්, මතු ජාතිජරාමරණ දුක් රැස් හටගැන්ම පැනෙන්නේ ද?

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කෙරුවා නාමරූප ප්‍රත්‍යයෙන් ම විඥානය වෙනවා. විඥානය ප්‍රත්‍යයෙන් නාමරූප වෙනවා වාගේ ම නාමරූප ප්‍රත්‍යයෙන් ද විඥානය විය හැකි යි. වෙනවා. මෙය ඔවුනොවුනට ප්‍රත්‍යභාවය ඇත්තේමය කියලා පෙන්නලා, ඒක අපට සාධක සහිතව පෙන්න්න, මේ විදියට බුදුරජාණන් වහන්සේ, යම් සේ නාමරූප ප්‍රත්‍යයෙන් විඥානය වේ ද, මෙය මේ කරුණෙන් දත යුතු ය: ආනන්දය, විඥානය ද නාමරූපයෙහි පිහිට නො ලබන්නේ නම්, මතු ජාතිජරාමරණ දුක් රැස් හටගැන්ම පැනෙන්නේ ද? ලස්සන සාධකයක් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්න්නේ.

ඉතින් විඥානය නිසා නාමරූප වෙනවා නම් ඒක හරි. හැබැයි මේ නාමරූප ධර්මයන්ගේ පිහිට විඥානය නො ලබන්නේ, ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් බැසගත්ත විඥානය කෙලෙස් කම් රැස්වෙව්, මත්තෙහි අපට ජාතියෙහි ඉපදී නොයෙක් උප්පත්ති වශයෙන් ඉපදෙන්නේ කොහොම ද? ඉපදෙන්න විදියක් නැහැ. ඇයි? විඥානයෙන් නාමරූප වෙනවා විතර යි. ඒ විඥානය වර්ධනයවීමට, විඥානය ප්‍රතිසන්ධි සිතක් නේ නැවැත නැවැත

බැසගන්නේ. ඒ ප්‍රතිසන්ධිය අනුව නේ අපට නැවැත නැවැත ජරාමරණා දී දුක්වෙන්නේ. කමී රැස්වෙන්නේ. ඉතින් ඒ නිසා මේ විශ්‍රාන්තය කියන එක නාමරූපයන්ගේ ද පිහිට ලබනවා.

ඒ නිසා විශ්‍රාන්ත ප්‍රත්‍යයෙන් වන නාමරූප ගත්තහම, ඒ නාමධර්ම ඇතුළේ තියෙන තණ්හාව, අවිද්‍යාව, ලෝභය, ද්වේශය, ඊෂ්ඨාව, ඒ වාගේ ම අලෝභ, අද්වේශ ආදී කුසල ධර්ම - මේවා ඔක්කෝම නාමධර්මයි. මේ නාමධර්මයන්ගේ පිහිට ද විශ්‍රාන්තය ලබනවා. අන්න ඒ නිසා තමයි කෙන කෙනා මේ කමී රැස්කරගන්නේ. කුසල් අකුසල් කමී රැස්වෙමින් ඒ කුසල සිත්, අකුසල සිත්, වශයෙන් මේවා සන්නානයක් තුළ පහළවෙන්නේ, ඒ නාමධර්මයන්ගේ ද, රූප ධර්මයන්ගේ ද, පිහිට විශ්‍රාන්තය ලබන නිසා යි. ඒක හොඳට තේරුම්ගත්තහම අපට වැටහෙනවා. එහෙනම් මේ විශ්‍රාන්ත ප්‍රත්‍යයෙන් ද, නාමරූපයෙන් ද, විශ්‍රාන්තයන්ගේ පිහිට ලබනවා කියන එක ඊටපස්සේ,

තස්මාතිහානඤ්ඤා, එසෙව හෙතු එතං නිදානං එස සමුදයො එස පච්චයො විඤ්ඤාණස්ස. යදිදං නාමරූපං. -

ආනන්දය, එහෙයින් මේ නාමරූප යැ යි යමක් ඇද්ද, විශ්‍රාන්තයට මෙය ම හේතු ය. මෙය ම නිදාන ය ය. මෙය ම සමුදය ය. මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.

එතකොට අනික් පැත්ත පෙන්වනවා, යම් මේ නාමරූප ය යි යමක් ඇද්ද, විශ්‍රාන්තය හටගන්න එය ම හේතුව යි, එය ම නිදානය යි කියලා, මේ විදියට ඔවුනොවුනට අඤ්ඤාමඤ්ඤාභාවයෙන් අර නළකලාප සූත්‍රයේ ² පෙන්වන්නේ බට කෝටු දෙකක් අගින් හිටවලා තිබුණොත් ඒ

² 2500 බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටකය. සංයුත්ත නිකාය (2). 176වැනි පිටුව.

බට කෝටු දෙක ඔවුනොවුනට උපකාර කරගනිමින් දීඝි කාලයක් පවතිනවා වගේ ම, ඒ වගේ තවත් ලස්සන පරියායක් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නනවා.

එත්තාවතා ඛො ආනන්ද, ජායෙථ වා ජීයෙථ වා මීයෙථ වා උපපජ්ජෙථ වා. එත්තාවතා අධිවචනපථො. එත්තාවතා නිරුක්තිපථො. එත්තාවතා විඤ්ඤත්තිපථො. එත්තාවතා පඤ්ඤාවචරං. එත්තාවතා වට්ටං වත්තති. (එත්තාවතා) ඉත්ථත්තං පඤ්ඤපනයාය. යදිදං නාමරූපං සහ විඤ්ඤාණෙන අඤ්ඤමඤ්ඤපච්චයා පවත්තති. කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනාවට, තවත් ඒකට ම එකතුකරනවා ලස්සන දේශනාවක්:

ආනන්ද, යම් නාමරූපයක් විඥානය හා උනුනට ප්‍රත්‍යභාවයෙන් පවත්නේ ද, මෙතෙකින් ම උපදනේ යැ යි හෝ දිරන්තේ යැ යි හෝ මැරෙන්නේ යැ යි හෝ ව්‍යුත්තවන්නේ යැ යි හෝ ව්‍යුත්තව උපදනේ යැ යි හෝ පැනෙන්නේ ය. මෙතෙකින් (සිරිවඩ්ඪකාදි) ආරූඪ නාම ව්‍යවහාරයට මාර්ග (විෂය) වේ. මෙතෙකින් නිරුක්තියට (අර්ථානුගත වශයෙන් පැවැති ව්‍යවහාරයට) මාර්ග වේ. මෙතෙකින් ප්‍රඥප්තියට (පණ්ඩිතයා ය, ව්‍යක්තයා ය, යන ආදීන් ගුණ හඟවනු විසින් පැවැති ව්‍යවහාරයට) මාර්ගය වේ. මෙතෙකින් ප්‍රඥායෙන් දතයුතු ස්කන්ධ සඤ්චකය වේ. මෙතෙකින් (කර්ම ක්ලේශ විපාක යන) සසරවට වැටෙයි. මෙතෙකින් (වේදනාසංඥාදි) නාමප්‍රඥප්තිය පිණිස ඉත්ථම්භාවය හෙවත් පඤ්චස්කන්ධය වේ.

ආනන්ද, යම් නාමරූපයෙන් විඥානය හා ඔවුනොවුනට ප්‍රත්‍යභාවයෙන් පවත්නේ ද, ආනන්ද, මේ නාමරූප විඥානයට, විඥානය නාමරූපයට, ඔවුනොවුනට මේ ප්‍රත්‍යභාවයෙන්

පවතින්නේ ද, මෙතෙකින් මේ කාරණාවෙන් ඔබ දැනගන්න, මෙතෙකින් ම, උපදිනවා කියන කාරණාව පැනවෙනවා. දිරනවා කියලා කියන්නේ, අපි වයසට යනවා කියන කාරණාව, ලෙඩවෙනවා කියන කාරණාව පැනවෙනවා. අපි මැරෙණවා කියන කාරණාව, අපි මැරෙනවා චූතවෙනවා කියන කාරණාව, චූතවෙලා නැවත උපදිනවා කියන කාරණාව පැනවෙනවා. මෙතෙකින්ම සිරිවර්ධන, ගුණවර්ධන, ආදී මේ ආරූඪ නාමයන්. ව්‍යවහාරයට මාර්ගයට ද විෂය වෙනවා. මෙතෙකින් ම නිරුක්තියට, අපි යම් යම් ධර්මයන් පිළිබඳව අර්ථවිවරණය කරනවා. මේක මෙහෙම විය යුතු යි. මෙතැන ඇත්ත ධර්මය මේකයි කියලා. ඒකට අර්ථානුගත වශයෙන් පැවැති ව්‍යවහාරයට ද මෙතෙකින් ම මාර්ගය. මෙතෙකින් ම ප්‍රඥප්තියට, පණ්ඩිතයා ය, ව්‍යක්තයා ය, එහෙම නැති නම් බාලයා ය, අඥානයා ය, කියලා අපි යම් යම් ව්‍යවහාර පැනවීම් කරනවා.

මෙතෙකින් ම ප්‍රඥාවෙන් දතයුතු ස්කන්ධ වේ. ඒ වාගේ ම ප්‍රඥාවෙන් අපි අවබෝධ කරගත යුතු යම් ස්කන්ධ, ධාතු, ආයතන ආදී යමක් තියෙනවා නම්, ඒ ඔක්කෝම මෙතැන තියෙනවා. මෙතැනින් එහා යමක් නෙවෙයි අවබෝධ කරගන්නේ. යමෙක් ප්‍රඥාවෙන් දතයුතු ධර්ම කියලා යමක් තියෙනවා නම්, ඒ ධර්ම ටික මෙව්වර යි. මොනවාද, විඤ්ඤාණය නිසා නාමරූප වෙනවා. නාමරූප නිසා විඤ්ඤාණය වෙනවා. ඒ නිසා අපට මේ ධර්ම මාගීයේ දී මූලින් උගන්වන්නේ ම ඔය ටික යි. සිත කියන්නේ මොකක් ද? වේදනාව කියන්නේ මොකක් ද? සංඥාව, සංඛාරය කියන්නේ මොකක් ද? ඒ වාගේ ම රූපය කියන්නේ මොකක් ද? කියලා. මේ පෙන්නන්නේ මෙන්න මේ ටික ප්‍රඥාවෙන් දතයුතු ධර්ම ටික මෙතෙකැයි, මෙව්වර යි. මෙතෙකින් ම කර්ම ක්ලේශ

විපාක යන සසරවට වැටෙයි. මෙතෙකින් ම සත්ත්වයා, පුද්ගලයා කියන තැන කමී සකස්වෙනවා, කෙලෙස් සකස්වෙනවා, විපාක සකස්වෙනවා කියන මේ සිද්ධාන්තයත් තියෙන්නේ මෙතැන ම යි.

විඥානය හා නාමරූප, නාමරූප විඥානය කියන මේ ඔවුනොවුනට ප්‍රත්‍යභාවය තුළ ම යි කමී රැස්වෙන්නේ. කෙලෙස් රැස්වෙන්නේ. විපාක රැස්වෙන්නේ. මෙතෙකින් ම වේදනා සංඥාදි නාමප්‍රඥප්ති පිණිස ඉත්ථත්ථාභාවය ඒ කියන්නේ නාම පඤ්ඤප්ති ඒවා පැනැවීම පිණිස හේතුවෙනවා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙතෙකින් ම ප්‍රඥාවෙන් දතයුතු ධර්මයෝ මෙතෙකැයි කියලා ඒ විදියට මේ විඥානය හා නාමරූප කියන ඔවුනොවුනට ප්‍රත්‍යභාවය තුළ ම යි අපට මේ ලෝකයක් නිමාණය වෙලා තියෙන්නේ.

අපට බාහිරයෙන් හෝ ආධ්‍යාත්මික ලෝකයක් පෙනෙනවා කියන තැන මේ ඔවුනොවුන්ගේ මේ විඥානය හා නාමරූපයන්ගේ ප්‍රත්‍යභාවය ම දතයුතු යි. අපි ඒක ම යි මේ ධර්මය තුළින් මතුකරගන්න හදන්නේ. අපිට යම් වෙලාවක අකුසලයක් ඇතිවුණොත්, මේ අකුසලය ඇතිවුණේ කොහොම ද කියලා අපි එතැන හොයාගෙන ගියොත් අපිට හම්බවෙන්නේ මේ හිතට ඒ නාමධර්මයන්ගේ බලපෑම යි. නාමධර්ම ගත්තහම අවිද්‍යාව වෙන්න පුළුවන්. තණ්හාව වෙන්න පුළුවන්. මේ නිසා මේ අකුසලය සකස්වුණා.

හිතට අපට යම් දුකක් ආවොත්, ඒ දුක ආවේ කොහොම ද? මේ විඥානයට, මේ හිතට අප තුළ ඇතිවෙච්චි වැරැදි මනසිකාරයක්. වැරැදි සංස්කාරයක් නිසා, තණ්හාව නිසා, උපාදානය, මේ ඔක්කෝම නාම යි. මේ නාමධර්මයන්ගේ පිහිට විඥානය ලබනකොට අපට මේ නාමරූප ක්‍රියාකාරිත්වය

පෙනෙන්නේ කොහොම ද? නාමරූප හැටියට නෙවෙයි, දුක් විඳිනවා, සැප විඳිනවා, ඒ වාගේ ම රක්ෂා කරනවා, අඹුදරුවන් පෝෂණය කරනවා. ඒ වාගේ ම ගෙවල් දොරවල් හදනවා.

මේ ලෝකයක් අපට නිමිණය වෙන්නේ මෙන්න මේ නාමරූප ක්‍රියාකාරිත්වය තුළ නේ ද, අපි ඒ නිසා ඒ සම්මුති ලෝකය අපි විවර කරලා, උඩුකුරු කරලා, ප්‍රකට කරලා, මතු කරලා බැලුවොත් අපට හම්බවෙන්නේ මේ ධර්මා ටික පමණ යි කියන එක යි බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ පටිච්චසමුප්පාද න්‍යායයෙන් අපට එළිකරලා දෙන්න උත්සාහවත් වුණේ.

ඒ නිසා ඒ නාම-රූප කියන ධර්මාවයන් ඒවා අපි කෙටියෙන් මම විස්තර කරේ, සුත්‍රගත ක්‍රමයට හා අභිධර්මගත ක්‍රමයට. ඒක තවත් මේ අභිධර්මයේ ඒ සුත්‍රවල මේ නාමරූප කියන එක පිළිබඳව, ඒ විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් නාම-රූප වෙනවා කියන එක විවිධ යි, විචිත්‍ර යි.

විශාල ප්‍රත්‍යයෙන් නාමරූප වෙනවා කියන තැන අපි තේරුම්ගන්න හොඳ නැහැ, විශාලය නිසා හැම වෙලාවේ ම නාම - රූප කියන දෙක ම යි. දෙක ම හටගන්නවා කියන කාරණාව තේරුම් ගත්තොත් වැරදි යි. මෙතැන අවධාරණය කරන්නේ විඤ්ඤාණය නිසා නාම හෝ, රූප හෝ, මේ නාම-රූප හෝ කියන මේ කාරණාව විය හැකි යි කියන එකයි අපි දැනගන්න ඕන.

ඒකෙන් ඒකාන්තයෙන් ම නාමරූප ම වෙනවා කියලා කියන්නේ නැහැ නේ. ඒක අපි දන්නවා නේ. ඒ නිසා ඇතැම් අවස්ථාවල විශාලය නාමයට විතරක් ප්‍රත්‍යවෙනවා. ඇතැම් අවස්ථාවල විශාලය රූපයට විතරක් ප්‍රත්‍යවෙනවා. ඇතැම්

අවස්ථාවල විශ්වාසය නාමරූප කියන දෙකට ම ප්‍රත්‍යාවේනවා. ඒක නිසා මේ ප්‍රත්‍යාභාවය තියෙනවා.

ඒක නිසා මෙතන දී අපි ගත්තොත්, මේ විශ්වාසය එක්කෝ නාමයට ප්‍රත්‍යාවෙලා. එක්කෝ රූපයට ප්‍රත්‍යාවෙලා. මේ දෙකෙන් තොරව නැහැ. ඒකයි අපි මෙතැන දී තේරුම්ගන්න ඕන.

ඒ නිසා අසඤ්ඤ තලය වගේ ගත්තහම ඒ අසඤ්ඤ තලයේ රූප ප්‍රතිසන්ධියක් කියන්න. ඒ රූපයට ප්‍රත්‍යාවුනේ විශ්වාසය යි. එතකොට විශ්වාසය මෙතැන රූප ප්‍රතිසන්ධියක්. එතකොට රූපය විතර යි. කල්ප පන්සියයක් ඒ අසංඤ සත්ත්වලෝකයේ කෙනෙක් ඉන්නවා නම්, ඒ එතැන සත්ත්වයා කියන්න පනවන්න තියෙන්නේ ජීවිතනවකය කියන රූප පරම්පරාව විතර යි. එතකොට එතැන විශ්වාසය නිසා, එතැන විශ්වාසය නැහැ. ඒක මේ කමියත් එක්ක හව දෙකක් අතර සම්බන්ධයක් තියෙන්නේ.

ඊට පස්සේ ඇතැම් හවවල, අරූපී හවවල, නාම ධර්ම විතර යි. එතැන විශ්වාසය ප්‍රත්‍යාවෙලා තියෙන්නේ නාමධර්ම උපද්දවන්න විතර යි. පඤ්චවොකාරභවය, රූප හවවල, කාම හවවල මේ දෙක ම සුදුසු පරිද්දෙන් තියෙනවා. එතකොට නාමරූප කියන කොට ඒකත් ඒ ඒ ඇතැම් ඒ කාම භූමියේ, රූප භූමියේ ගත්තත්, සියල්ල තියෙනවා නෙවෙයි. අපි ඒක පොඩ්ඩක් මතුකරලා ගනිමු. එතකොට මෙන්න මෙතැන තියෙනවා

කාමධාතුයා උප්පත්තික්ඛණේ කතිබ්ඛා පාතුභවන්ති කති ආයතනානි -පෙ- කති චිත්තානි පාතුභවන්ති:

කාමධාතුයා උප්පත්තික්ඛණේ කතිබ්ඡධා පාතුභවන්ති කති ආයතනානි පාතුභවන්ති කති ධාතුයා කති සච්චානි කියලා කති චිත්තානි පාතුභවන්ති කියලා මේ විදියට මේ ධම්මහදය විහඞ්ගය කියන කොටසේ තියෙනවා. ඒ ධම්මහදය විහඞ්ගයේ විහඞ්ගප්‍රකරණයේ තෙවැනි පොත. ඒක හැමෝම කියවනවා නම් හරි වටිනවා. මේ ධම්මහදය කියලා කියන්නේ දහම් හදවත බෙදලා තියෙන විහඞ්ගයක්. විහඞ්ගය දෙකේ තියෙන්නේ ඒ මේ ස්කන්ධ, ධාතු, ආයතන පිළිබඳව ලස්සන පෙළගැසීමක් බුදුරජාණන් වහන්සේ කරනවා. ඒ ටික අපි දැනගෙන හිටියහම හරිම පහසු යි අපට මේ ධර්මය වටහාගන්න.

හොඳයි, එතකොට අපි කතා කරේ කාමධාතුයා උප්පත්තික්ඛණේ කතිබ්ඡධා පාතුභවන්ති -පෙ- කති චිත්තානි පාතුභවන්ති:

කාමධාතුව කියලා මෙතැන සඳහන් කළේ මේ සතර අපාය, මනුෂ්‍ය ලෝකය, දිව්‍යලෝක හය, ඊට පස්සේ නිරි, තිරිසන්, ප්‍රේත, අසුර කියන මේ එකොළොස් භූමියක් අපි සඳහන්වෙනවා නේ. අන්න ඒක තමයි මෙතැන කාමධාතුව කියලා මෙතැන දී අදහස් කරේ.

කාමධාතුයා උප්පත්තික්ඛණේ කියලා කියන්නේ උපදින මොහොතේ.

කාමධාතුවෙහි උත්පත්තික්‍ෂණයෙහි කෙතෙක් ස්කන්ධයෝ පහළවෙත් ද, ... කෙතෙක් සිත් පහළවෙත් ද යත්:

කෙතෙක් ස්කන්ධයෝ, කෙතෙක් ආයතන, කෙතෙක් ධාතු, කෙතෙක් ඉන්ද්‍රියයන්, කෙතෙක් සත්ත්වයන්, කෙතෙක් භේතු,

කෙතෙක් පහළවෙනවා ද කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ විග්‍රහ කරනවා. මම මේ සියල්ල විග්‍රහ කරන්නේ නැහැ.

මෙතැන දී, මේ හැම තැනක ම තියෙන නාමරූප කියන ධර්මාවාසි. ස්කන්ධ, ධාතූ, ආයතන, ඉන්ද්‍රිය, පටිච්චසමුප්පන්න මේ කෝක ගත්තත්, ඔය හැම තැනක ම තියෙන්නේ නාමරූප කියන දෙක විතර යි.

ස්කන්ධ වශයෙන් ගත්තොත් පහ යි. එතැන රූපස්කන්ධය රූප යි. වෙදනා-සංඥා-සංඛාර-විඥාන කියන ටික නාම යි. මේ නාමරූප.

ආයතන වශයෙන් ගත්තොත් දොළහ යි. ආයතන වශයෙන් දොළහෙන් වක්ඛායතන, රූපායතන, ආදී ආයතන දහයක් තියෙනවා. ඒ ආයතන දහය රූප යි. ධර්මායතන, මනායතන නාමයි. එතකොට ධර්මායතනය නැවත බෙදෙනවා. එතකොට මේ නාමරූප යි. ධාතූ ගත්තත් ඒ වාගෙ යි.

ඒ නිසා නිදන සූත්‍රයේ³ පෙන්නන්නේ, මොන න්‍යායයක්, මොන දේවල් ගත්තත්, නාමරූප කියන දෙක ම යි ඔය හැම තැනක ම තියෙන්නේ. චතුරායඝී සත්‍යය ගත්තත්, අටළොස් ධාතූ ගත්තත්, ඉන්ද්‍රිය ගත්තත් මේ නාමරූප යි. ඒ නිසා මම මේකෙන් එකක් දෙකක් අරගෙන විතර යි පෙන්නන්නේ ඔබට ඒ නාමරූප කියන කාරණාව.

එතකොට කාමධාතුවේ උප්පත්තික්‍ෂණයේ සියල්ලන්ට ම පඤ්චස්කන්ධයේ පහළවෙත්. එතකොට එතැන තියෙනවා, කාමධාතුවේ උපදින මොහොතේ, දැන් මොකක් ද? කාමධාතුව

³ 2500 බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටකය. සංයුත්ත නිකාය (2) නිදන (පටිච්චසමුප්පාද) සූත්‍රය. 144වැනි පිටුව.

කිව්වේ මනුෂ්‍ය ලෝකය, දිව්‍ය ලෝක, සතර අපාය, මේ තැන
 සියල්ලන්ට ම ස්කන්ධ පහ ම පහළවෙනවා. ඊට පස්සේ,
 එතකොට මොනවා ද ස්කන්ධ පහ: රූපස්කන්ධය,
 වේදනාස්කන්ධය, සංඥාස්කන්ධය, සංස්කාරස්කන්ධය,
 විඥානස්කන්ධය, කියන මේ ස්කන්ධ පහ ම උපදින
 මොහොතේ පහළවෙනවා. කිසිවෙකුට එකොළොස් ආයතන
 කෙනෙක් පහළවෙති. කිසිවෙකුට දසායතන කෙනෙක්
 පහළවෙති. කිසිවෙකුට අනියත ආයතන කෙනෙක් පහළවෙති.
 කිසිවෙකුට නව ආයතන කෙනෙක් පහළවෙති. කිසිවෙකුට
 සත් ආයතන කෙනෙක් පහළවෙති කියලා ආයතන වශයෙන්
 ගන්නකොට ස්කන්ධ බෙදීම ගත්තොත් ස්කන්ධ පහම
 තියෙනවා. නමුත් ආයතන වශයෙන් ගත්තොත්, ආයතන
 කිව්වේ මොනවා ද? චක්ඛායතන, සෝතායතන ආදී
 ආධ්‍යාත්මික ආයතන හය යි. බාහිර රූපායතන, සද්දායතන,
 ආදී ගන්ධ, රස, පොට්ඨබ්භ, ධම්ම කියන බාහිර ආයතන හය
 යි. ඔක්කෝම දොළහ යි. එතකොට මේ දොළොස් ආයතන
 වශයෙන් තමයි මෙතැන කියන්නේ. කිසිවෙකුට එකොළොස්
 ආයතනයක් පහළවෙයි කියලා කියනවා. එතකොට මෙතැන
 උත්පත්තික්ෂණයේ කෙනෙකුට මව්කුසක හෝ දෙවියෙක්
 වශයෙන් හෝ ඕපපාතිකව හෝ වෙන්ඩි පුළුවන්. මවුකුස
 වෙන්ඩි පුළුවන්. අණ්ඩජ, ජලාබුජ, සංසේදජ, ඕපපාතික කියන
 මේ සතර ක්‍රමයට යම් කෙනෙක් කාමලෝකයේ උපදිනවා නම්,
 ඒ කාමලෝකයේ ඒ කමී විඥානය නිසා සවිඤ්ඤාණික නිසා
 උපරිම පහළවෙන්න පුළුවන් කාමලෝකයේ ආයතන
 එකොළහ යි. ආයතන දොළහ යි. එතකොට ආයතන එකොළහ
 මොනවා ද? ඒවා තමයි සද්දායතනය හැර අනෙක් ආයතන
 සියල්ල උත්පත්තික්ෂණයේ පහළවෙන්න පුළුවන්.
 චක්ඛායතනය, සෝතායතන මවුකුසයේ ඉපදුනහම ඒක නැහැ.

නමුත් ඕපපාතිකව ඉපදුනහම තියෙනවා. ඇහැ, රූප, ශබ්ද, කත, නාසය, ගන්ධය මේ සියල්ල රූප වශයෙන් පහළවෙනවා. ඒවා ඒ මොහොතේ අපි ඒවායින් අරමුණු ගන්නවා කියන එක නෙවෙයි මෙතැන කියන්නේ. ඒ මොහොතේ ආයතන එකොළහක් උපරිම පහළවෙනවා.

ඇයි සද්දායතනය කියන එක පහළවෙන්නේ නැත්තේ? කෙනෙකුට සිතන්න කාරණාවක්. සද්දායතනයේ ශබ්දය කියන එක කමියෙන් උපදින රූපයක් නෙවෙයි. ඒක සෘතුවෙන් හා විත්තයෙන් උපදින්නේ. ඒ නිසා ප්‍රතිසන්ධි මොහොතේ පහළවෙන සියලු නාමරූප ඒවා කමියෙන් පමණක් උපදින නාමරූප යි. ප්‍රතිසන්ධි මොහොතේ කමී ප්‍රත්‍යයෙන් පහළවෙන, ඊට පස්සේ විත්ත, සෘතුව, ආහාර ආදී දේවල් පහළවනවා. නමුත් උත්පත්ති ක්‍ෂණයේ තියෙන්නේ කමීඡරූප හා කමී නාමරූප පමණ යි. ඒ නිසා සද්දායතනය කියන එක කමියෙන් උපදින ආයතනයක් නෙවෙයි. ඒක සෘතුවෙන් හා සිතෙන් උපදින එකක් නිසා උත්පත්තික්‍ෂණයේ ඒ ආයතන නැහැ. පසුව පහළවෙන්න පුළුවන්.

ඊටපස්සේ කිසිවකුට දස ආයතන කෙනෙක් පහළවෙයි. කිසිවකුට අන්‍ය වූ දස ආයතන කෙනෙක් පහළවෙයි. කිසිවකුට ආයතන නවයක්, කිසිවකුට හතක්, අවම වශයෙන් උපදින මොහොතේ ඕපපාතිකව ඉපදුණත්, ආයතන හත යි අවමය පහළවෙන්නේ. ඒ චෙනස තමයි (අපි පල්ලෙහාට යමු.) මෙතැන ඉන්ද්‍රියයෝ, සත්ත්වයෝ, ආහාර, හේතුව, මේ ඔක්කෝම පෙන්නනවා.

කාමධාතුවෙහි උත්පත්තික්‍ෂණයෙහි සියල්ලන්ට කවර පඤ්චස්කන්ධයෝ පහළවෙත් ද යත්: රූපස්කන්ධය, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඥානස්කන්ධ යි. කාමධාතුවෙහි

උත්පත්තික්‍ෂණයෙහි සියල්ලන්ට මේ පඤ්චස්කන්ධයෝ පහළවෙත්. කියලා පෙන්නවා.

ඊට පස්සේ කාමධාතුවෙහි උත්පත්තික්‍ෂණයෙහි කවරක්හට දඤායතනයෝ පහළ වෙත් ද යත්: ඔපපාතික වූ ප්‍රේතයන්ට ද, ඔපපාතික වූ අසුරයන්ට ද, ඔපපාතික වූ තිරිසනුන්ට ද, නිරිසතුන්ට ද, ජාත්‍යන්ධයන්ට ද, උත්පත්තික්‍ෂණයෙහි දඤායතනයෝ පහළවෙත්. රූපායතන ය, ශ්‍රොතායතන ය, ස්‍රාණායතන ය, ගන්ධායතන ය, ජීව්වායතන ය, රසායතන ය, කායායතන ය, (ඓංධ්‍යායතනය) ස්ප්‍රෂ්ට්වායතන ය, මනායතන ය, ධර්මායතන යි. කාමධාතුවෙහි උත්පත්තික්‍ෂණයෙහි මොවුන්ට මේ දඤායතනයෝ පහළ වෙත්.

එතකොට මේ ආයතන එකොළහක් කිව්වා උපරිම. එහිදී යම්කිසි කෙනෙක් ජාති අර්ථ, උපතින් ම අර්ථ ව උපදිනවා. එයාට චක්ඛායතනය නැහැ. ඒ වෙනුවට රූපායතනය තියෙන්න පුළුවන්. ඒ රූපස්කන්ධය තුළ වණ්ණ තියෙනවා නේ. හැම ශුද්ධාශ්ඨකයක් තුළ ම වණ්ණ, ගන්ධ, රස, ඕජා මේ මේවා තියෙනවා නේ. ඒ නිසා රූපායතනය පහළවෙනවා. චක්ඛායතනය නැතිවෙන්න පුළුවන්.

එතකොට රූපායතන ය, ශ්‍රොතායතන ය, ස්‍රාණායතන ය, ගන්ධායතන ය, මේ බලන්න දැන් සෝතායතනය තියෙනවා. සද්දායතනය නැහැ. ඝාණායතන, ගන්ධායතන දෙක තියෙනවා. ජීව්වායතන ය, රසායතන ය, මේ ආයතන සියල්ල තියෙනවා. හැබැයි අතනදින් ඒ නිසා මේ ජාති අන්ධව, ඊට පස්සේ අන්‍ය වූ දසායතනයක් කියලා කියන්නේ කාමධාතුවෙහි උත්පත්තික්‍ෂණයෙහි කවරක්හට අන්‍ය වූ දසායතනයෝ පහළවෙත් ද යත්: අන්‍ය වූ දසායතනයක් කියලා කියන්නේ මොකක් ද? ඒත් ඔපපාතික වූ ප්‍රේතයන්ට ද, ඔපපාතික වූ

අසුරයන්ට ද, ඔපපාතික වූ නිරිසතුන්ට ද, නිරිසතුන්ට ද, ජාත්‍යන්ධයන්ට ද ආදී මේ අයට උත්පත්තික්ෂණයෙහි බිහිරි වුවන්ට - බිහිරි කියන්නේ බධිර කියලා කියනවා. කන් දෙක, සෝත්තායතනය නැතුව උපදින. එයාට සෝත්තායතනය නැතුව තමයි පහළවෙන්නේ. එතැන වක්ඛායතනය තියෙනවා. වක්ඛායතන රූපායතන ඊට පස්සේ කාමධාතුවෙහි උත්පත්තික්ෂණයෙහි කවරෙකුට නව ආයතනයක් පහළ වෙත් ද? ඒත් ඔපපාතිකව පහළවන ප්‍රේතයන් අසුරයන් හා නිරිසතුන්. මෙතැන කියනවා එතැන නිරිසතුන්ට, ජාති අන්ධයාට (එතකොට මේ සිංහල පැත්තේ පොඩි වෙනසක් තියෙනවා. එතැන ජාති අනු විතරක් නෙවෙයි, ආයතන නවයක් පහළවෙන කොට එතැන අනු බධිර වෙන්න ඕන.) ඒක පාළියෙන් මෙන්න මෙතැන තියෙනවා

කාමධාතූයා උප්පත්තික්ඛණේ කස්ස නවායතනානි පාතූභවන්ති: ඔපපාතිකානං පෙතානං, ඔපපාතිකානං අසුරානං, ඔපපාතිකානං තිරච්ඡානගතානං, තෙරයිකානං, ජවචබධිරානං, (අන්ධ බිහිරිවූ, සිංහල පැත්තේ ජාති අන්ධ කියලා විතර යි තියෙන්නේ.) අන්න ඒකයි මේ අපට යම් මුද්‍රණ දෝෂයක් හරි තිබුණොත් මේ පෙළත් එක්ක යන කොට ඒවා අපට වරදින්ම නැහැ. මෙතැන අපි නවයක් තියෙනවා කියලා ගත්තොත් මෙතැන මේ මේවාත් එක්ක අපට තේරෙනවා යම් යම් වෙනසක් තියෙනවා. ඒ නිසා අපි අනික් පැත්ත බලනකොට, සූත්‍ර බලනකොට මේ දේවල් අපට උපකාරවෙනවා.

එතකොට, අන්ධ හා බිහිරිව ඉපදුණොත් එයාලාට ආයතන නවය යි පහළවෙන්නේ. උප්පත්තික්ඛණේ නවායතනානි පාතූභවන්ති: රූපායතනං ඝාතායතනං ගන්ධායතනං

ජීවිභායතනං රසායතනං කායායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං
 මනායතනං ධර්මායතනං කාමධාතුයා
 උප්පත්තික්ඛණෙඵතෙසං ඉමානි නවායතනානි පාතුභවන්ති.

ඒ වාගේ ආයතන හතක් පහළවෙන්නේ කාට ද? කාමධාතුවෙහි
 උත්පත්තික්ෂණයෙහි කවරකුට සප්තායතනයෝ පහළවෙත් ද
 යත්: ගැබ්හි භෝනා සත්ත්වයන්ගේ උත්පත්තික්ෂණයෙහි
 සප්තායතනයෝ පහළ වෙත්: රූපායතන ය, ගජධායතන ය,
 රසායතන ය, කායායතන ය, ස්ප්‍රෂ්ටවායතන ය,
 මනායතනය, ධර්මායතන යි. කාමධාතුවෙහි
 උත්පත්තික්ෂණයෙහි තෙල සත්ත්වයන්ට මේ සප්තායතනයෝ
 පහළවෙත්.

ගැබේ පහළවෙනවා. ඕපපාතික නෙවෙයි. මවුකුසක
 පහළවෙන සත්ත්වයන්ට උත්පත්තික්ෂණයේ, උපදින
 මොහොතේ රූපායතන ය, ගජධායතන ය, රසායතන ය,
 කායායතන ය, ථොට්ඨබ්බායතන ය, මනායතනය, ධර්මායතන
 යි. කාමධාතුවෙහි උත්පත්තික්ෂණයෙහි තෙල සත්ත්වයන්ට මේ
 සප්තායතනයෝ පහළවෙත්. උපදින මොහොතේ කමියෙන්
 වුණත් මේ රූප පරම්පරාව ඉපදුණේ, එතැන රූපායතනය
 තියෙනවා. වණ්ණ රූපය තියෙනවා. ගන්ධය තියෙනවා. රසය
 තියෙනවා.

කායායතනය කියන්නේ, කායදශකය කියලා එකක්
 උත්පත්තික්ෂණයේ පහළවෙනවා නේ. උපදින මොහොතේ
 වත්පු දශක, කාය දශක, භාව දශක කියන මේ තුන් කමීජ
 කලාප තුනක් පහළවෙනවා. එතැන තියෙන කායායතනය
 උපදින මොහොතකට මේ කායප්‍රසාදය ඒ මවුකුසයේ දී
 පහළවෙනවා. ඒ අපේ කායප්‍රසාදය තියෙන නිසා එයාට
 කායවිඥානය ට වේදනාවක් දැනෙනවා. හැබැයි ඒක

උත්පත්තික්ෂණය නෙවෙයි, ඊට පස්සේ දැනෙන්නට පුළුවන්. මේ නිසා මවු කුසයේ ඉන්නා අයට දැන් කාලයක් ගියහම නේ ඇහැ, කන, දිව, ආදී මේ ආයතන පහළවෙන්නේ පසුව යි. නමුත් උපදින මොහොතේ කායායතනයේ තියෙනවා බාහිර වණ්, ගන්ධ, රස, මේ ආයතන තියෙනවා. පොට්ඨබ්බායතනයත් තියෙනවා. මොකද, මහාභූත එතැන තියෙන නිසා. මනායතන, ධම්මායතන තියෙනවා. එතකොට උපදින මොහොතේ අවමය වශයෙන් උත්පත්තික්ෂණයේ කාමලෝකයේ ඉන්නා අයට ආයතන හතක් පහළවෙන්න පුළුවන්. උපරිමය එකොළහක් පහළවෙන්න පුළුවන්. ඒ ඊට පස්සේ කාමධාතුවේ උපදින කවරෙකුට එකොළොස් ධාතු මේ ධාතු වශයෙන් පෙන්නනවා.

ඊට පස්සේ ඉන්ද්‍රිය වශයෙන් මේ විදියට පෙන්නනවා. ඊට පස්සේ, දැන් කාමධාතු අපි ගත්තා.

දැන් රූපධාතුවේ උත්පත්ති කෙනෙක්;

රූපධාතුයා උත්පත්තික්ඛණේ කති ඛන්ධා පාතුභවන්ති, කති ආයතනානි පාතුභවන්ති,

රූප භවය කියලා කියන්නේ අපි ධ්‍යාන උපදවාගෙන යම්කිසි කෙනෙක් බ්‍රහ්ම ලෝකයට, මෙතැන රූපාවචර බ්‍රහ්ම ලෝක දහසයක් තියෙනවා නේ. දහසයෙන් මේ රූපාවචර බ්‍රහ්ම ලෝක ගැන කතාවෙන්නේ. එතැන සඳහන් වෙනවා රූපධාතුවෙහි උපදනා ඇසිල්ලෙහි කෙනෙක් ස්කන්ධයෝ පහළ වෙත් ද ... කෙනෙක් ආයතන කෙනෙක් චිත්තයෝ කෙනෙක් ඉන්ද්‍රියයෝ කෙනෙක් පහළවෙත් ද යත්: කියන කොට රූපධාතුවෙහි උපදනා ඇසිල්ලෙහි අසංඥසත්ත්ව දෙවියනට තබා - අසංඥසත්ත්ව කියන රූපස්කන්ධය විතරක් පහළවෙන ඒ දෙවියන් තියලා, පැත්තකින් තිබ්බොත් මොකද ඒ රූප

ධාතුවෙන් නේ. ඒක පැත්තකින් තැබුවොත් අනෙක් සියලු දෙනාට පඤ්ච ස්කන්ධයෝ පහළ වෙති. පඤ්චායතනයෝ පහළ වෙති. පඤ්ච ධාතූහු පහළ වෙති. එක් සත්‍යයෙක් පහළ වෙයි. දශ ඉන්ද්‍රියයෝ පහළ වෙති. කියලා පෙන්නවා. ඉතින් ඒ නිසා කාමධාතුවෙහි උත්පත්තික්‍ෂණයේ අසංඥාලය හැරියොත් ස්කන්ධ පහක් පහළවෙනවා. මොනවාද, රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඥාන කියන ස්කන්ධ පහයි.

ඒ වාගේ ම රූපධාතුවෙහි උපදනා ඇසිල්ලෙහි, උපදින මොහොතේ කවර පඤ්චායතනයෝ පහළ වෙත් ද යත්: චක්ඛායතන ය, රූපායතන ය, සෝකායතන ය, මනායතන ය, ධම්මායතන යි. කියන රූපධාතුවෙහි උපදනා ඇසිල්ලෙහි මේ පඤ්චායතනයෝ පහළ වෙත්.

දැන් එතැන සාමාන්‍යයෙන් ගත්තොත් ආයතන හයක් තියෙනවා බ්‍රහ්මලෝකයේ. නමුත් උත්පත්ති ක්‍ෂණයෙහි පහයි පහළවෙන්නේ. මොකද, සෝකායතනය තියෙනවා නම්, ඊට පස්සේ සද්දායතනය තියෙනවා. බ්‍රහ්මයන්ට බණ අහන්න පුළුවන්. රූප දකින්න පුළුවන්. ඒ නිසා කාම ලෝකයටත් ඇවිල්ලා, මේ මනුෂ්‍ය ලෝකයට ඇවිල්ලා, බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බණ අහනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේලා දශීනයවෙනවා. ඉතින් ඒ ඇහැ, කන තියෙන නිසා යි. ඒ නිසා තමයි මේවා රූප හවයේ පහළවෙන්නේ. මේ ඇහැ, කන කියන දේවල් කාමය සඳහා ම පමණක් නෙවෙයි තියෙන්නේ.

මේ රූපධාතුවෙහි උපදින්නේ කාමරාග, වීරාග වශයෙන් භාවනා කිරීමෙන්. කාමය, කාමච්ඡන්දය මේවා දුරුකිරීම් වශයෙන් භාවනා කරන කොට තමයි රූප ලෝකයේ උපදින්නේ. ඉතින් මේ ගැට, රස ආදී මේ දේවල්, කාමයන් ම යි තියෙන්නේ. ඒ නිසා ඒවා පහළවෙන්නේ නැහැ රූප

ලෝකයේ. ඒ නිසා ආයතන වශයෙන් ගත්තොත් උපදින මොහොතේ පහ යි. ඊට පස්සේ උපදින කෙනාට ආයතන හයක් තියෙනවා. උපදින මොහොතේ චක්ඛායතන, රූපායතන, සෝතායතන, මනායතන, ධම්මායතන, කියලා ආයතන පහ යි. රූපධාතුයෙහි උපදනා ඇසිල්ලෙහි කවර පඤ්චධාතුහු පහළවෙත් ද යත්: ඒවා අවශ්‍ය නැහැ. ඒ ධාතු, ආයතන, ස්කන්ධ ගත්තහම ඒ ඔක්කෝම එක ම ධර්ම ටිකක්.

ඊට පස්සේ ඔන්න දැන් අපි තේරුම් ගත්තා එතැන විඥානය නිසා ඔය විදියට. දැන් මේ මම කතාකරගෙන යන්නේ විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං කියන එක මේ නාමරූප තමයි මේ කතාකරන්නේ. කාමධාතුවේ විඤ්ඤාණ නිසා පහළවුනේ අර වගේ ආයතන ටිකක්. රූපධාතුවේ උත්පත්තිකෂණයේ දී මේ වාගේ ආයතන පහයි පහළවෙන්නේ. අරූප ධාතුවේ ගත්තොත් අපි ඒකත් කතාකරමු.

මෙතැන තියෙනවා අසඤ්ඤසත්තානං දෙවානං උප්පත්තික්ඛණේ කති ඛන්ධා පාතුභවන්ති: -පෙ- ඒකත් අපි කතාකරමු. කති විත්තානි පාතුභවන්ති: අසඤ්ඤසත්තානං දෙවානං උප්පත්තික්ඛණේ එකො ඛන්ධො පාතුභවති: උපදින මොහොතේ අසඤ්ඤ සත්ත්වයන් එක් ස්කන්ධය යි. මොකක් ද? රූපක්ඛන්ධො. රූපස්කන්ධය යි. ද්වේ ආයතනානි පාතුභවන්ති: ආයතන දෙකක් තියෙනවා. මොකක් ද? රූපායතනං ධම්මායතනං - රූපායතනය යි, ධම්මායතනය යි. මොකක් ද මේ රූපායතන, ධම්මායතන කියන්නේ?

දැන් ස්කන්ධ වශයෙන් එක ස්කන්ධ ය යි. රූපස්කන්ධය. නමුත් මෙතැන තියෙනවා ආයතන වශයෙන් දෙකක්. ධම්මායතන. ආ එහෙනම් කෙනෙකුට හිතෙන්න පුළුවන් සියුම් වශයෙන් හරි නාම ධර්ම මේකේ ඇති යි කියලා කෙනෙකුට හිතෙන්න

පුළුවන්. නමුත් මෙතැන ධම්මායතනය කියන්නේ නාම ධම්ම නෙවෙයි.

ධම්මායතනය කොටස් දෙකකට බෙදනවා නාම දවිය, රූප දවිය කියලා. ධම්මායතනය කිව්වේ අපි මනසට අරමුණු වන දේවල්. ඇහැට රූපය අරමුණු වෙනවා. කනට ශබ්දය අරමුණු වෙනවා වාගේ මනසට අරමුණුවෙන්නේ ධර්මයෝ යි. ඒක ධම්ම කියලා පෙන්නුවේ - ධර්මායතනය මම ගිය සැරේ විස්තර කරා. මේ ධම්මායතන කියලා කිව්වේ මේ පොදුවේ යි. බෙදන්න බැහැ නේ. දැන් අතීත, අනාගත, පඤ්ඤප්ති, තිබ්බාන ආදී මේ සියලු ධර්ම. ඒ වාගේ ම වක්ඛවිඤ්ඤාණය, සෝතවිඤ්ඤාණය, ඝාණවිඤ්ඤාණය, ජීවහාවිඤ්ඤාණය, කායවිඤ්ඤාණය කියන විඤ්ඤාණයට අරමුණු නො වන සියුම් වූ රූප කියන මේ සියුම් රූප හා පඤ්ඤප්ති වෛතසිකධර්ම, සිත් අතීත, අනාගත මේවා ඔක්කෝම අරමුණු යි. එතකොට ඒවා මනසට අරමුණුවෙන නිසා ඒවා සියල්ල ධම්මායතනය හැටියට සංග්‍රහ කරලා තියෙනවා.

එතකොට මෙතැන නාමධර්ම කිසිවක් නැත්නම් මෙතැන ධම්මායතනය වෙන්නේ එතැන තියෙන හටගත්තු ජීවිතනවකය කියන - එතැන තියෙන ජීවිතනවකය කිව්වේ මොකක් ද? පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, හතර යි. වණ්, ගණු, රස, ඕණා, හතර යි. ජීවිතින්ද්‍රිය රූපය යි. හරි, එතකොට ඒක තමයි ජීවිතනවකය කියලා කියන්නේ. එතකොට ඒ ජීවිතනවකය තමයි අසඤ්ඤ තලයේ ඉන්නා සත්ත්වයන්ට පහළවෙන්නේ. එතකොට එතැන රූපායතනය ආයතන වශයෙන් දාන්න පුළුවන්. අනිත් ඒවා, වණ්, ගණු, රස - ඇයි එතැන ප්‍රශ්නයක්.

මටත් ඕක ප්‍රශ්නයක් තිබුණා. දැන් ගන්ධය තියෙනවා. ඊට පස්සේ එතැන රසය තියෙනවා. නමුත් ඇයි ඒක රසායනය, ගන්ධායනය කියලා නො දමා, ධම්මායනය හැටියට දැමීමේ. කෙනෙකුට හිතන්න පුළුවන් ප්‍රශ්නයක් මේක. ආයතන වශයෙන් දෙකයි මෙතැන පෙන්නන්නේ. ඒ හේතුව තමයි, ඒ ගන්ධය, ඒ රසයත් තියෙනවා නම් මේවා කවදාවත් මේ ඝාතප්‍රසාදයක් බිඳලා ඝාණවිඤ්ඤාණය ඇතිකරන්න තරම් ඕලාරික නැහැ. ඒවා මනායතනයටම ගෝචර වෙන නිසා ඒ සියල්ල ධම්මායනය හැටියට පෙන්නලා තියෙන්නේ. ඒ නිසා ඒ ඉතුරු රූපායනය හැර ඉතුරු ටික, - රූපායනය කියන්නේ සියුම් එකක් නේ. ඒක ඇත්තට ම ආයතනයට පැමිණෙන්න ඕන නැහැ නේ. ඒක අරමුණු කරන්න පුළුවන්. හැබැයි ගන්ධය, රසය කියන ඒවා ඕලාරිකයි. ඒ කියන්නේ ඒ ආයතනයට ම පැමිණිලාම, ගැටිලා ම අරමුණු කරන ඒවා. සම්පත්තග්ගාහි කියලා පෙන්නනවා. ඉතින් ඒ නිසා ඒවා, ඒ ගන්ධායනය ඝාණ විඤ්ඤාණය උපද්දන්න තරම් ඕලාරික නැහැ. ඒ නිසා ඒක ධම්මායනය හැටියට ම පෙන්නලා තියෙනවා.

ඊට පස්සේ එතැන තියෙන ජීවිතින්ද්‍රිය ආදී රූප ධම්මායනය හැටියට පෙන්නලා තියෙනවා.

ඊට පස්සේ, ඒක තමයි ආයතන දෙක. ඊට පස්සේ අපි ඒකත් කතා කළා. රූපධාතුවට යි ඒ සියල්ල අයිතිවෙන්නේ.

ඊට පස්සේ අරූපධාතුව: අරූපධාතූයා උප්පත්තික්ඛණේ කති ඛන්ධා පාකුභවන්ති. කති විත්තානි පාකුභවන්ති. අරූපධාතූයා උප්පත්තික්ඛණේ චත්තාරො ඛන්ධා පාකුභවන්ති. ද්වෙ ආයතනානි පාකුභවන්ති. ද්වෙ ධාතූයො පාකුභවන්ති. එකං සච්චං පාකුභවති. කෙනෙකුට ස්කන්ධයෝ කෙනෙක් ආයතන,

කෙතෙක් ධාතු, කෙතෙක් පහළවෙද්ද කියලා. ඔන්න මේකේ දැන් ඇතැම් අය ගාව තියෙනවා නේ මේ අරූප ධාතුවේ සියුම් වූ රූපයක් තියෙනවා කියලා. ඇයි එහෙම ගන්නේ? විඤ්ඤාණය නිසා නාමරූප වෙනවා නේ ඒ නිසා විඤ්ඤාණය නිසා නාමරූප වෙනවා නම්, එතැන සියුම් වූ රූපයක් හෝ තිබිය යුතු යි. දැන් මෙතැන බලන්න එහෙම එකක් පෙන්නවා ද කියලා.

අරූපධාතුවෙහි උපදනා ඇසිල්ලෙහි කෙතෙක් ස්කන්ධයෝ පහළ වෙත් ද ... කියන තැන අරූපධාතුවෙහි උපදනා ඇසිල්ලෙහි සතර ස්කන්ධයෝ පහළවෙති. ආයතනයෝ දෙදෙනෙක් පහළවෙති. ධාතුහු දෙදෙනෙක් පහළවෙති. කියලා කියනවා. එතකොට මොනවාද ඒ ස්කන්ධ හතර? අරූපධාතුවෙහි උපදනා ඇසිල්ලෙහි කවර සතර ස්කන්ධයෝ පහළවෙත් ද යත්: වේදනාස්කන්ධ යැ, සංඥාස්කන්ධ යැ, සංස්කාරස්කන්ධ යැ, විඥානස්කන්ධ යි. ඔන්න ඔය ස්කන්ධ හතර විතර යි. රූපස්කන්ධයක් නැහැ.

ඒ වාගේ ම අරූපධාතුවෙහි උපදනා ඇසිල්ලෙහි කවර ආයතනයෝ දෙදෙනෙක් පහළවෙත් ද යත්: මනායතන යැ, ධර්මායතන යි. මෙතැන නම් ධර්මායතන කියපුවහම අර කියපු සුඛම රූප ආදී ඒවා ගන්නේ නැහැ. නාම ධර්ම, චිත්ත චෛතසික ධර්ම, පමණ යි මෙතැන ධර්මායතන හැටියට පෙන්නන්නේ. එතැනට ප්‍රඥප්ති, නිබ්බානත් එනවා. ඒක සුදුසු පරිදි අපි යොදාගන්න ඕන. ඒ ඔක්කෝම ධර්මායතන හැටියට යි පෙන්නන්නේ.

එතකොට ආයතන දෙකක් පහළවෙනවා. ස්කන්ධයෝ හතර යි. ඒ නිසා ඒ මම මේ දැනුම ගෙනාවේ, ඇතැම් අය අද ඒ වාගේ විග්‍රහයන්වලට යනවා එනවා. අරූපධාතුවෙහි සියුම් වූ

ස්කන්ධයක් තියෙනවා. අසඤ්ඤ තලයේ එක ස්කන්ධය යි කිව්වාට පිළිගන්න බැහැ. ඒ නිසා ඔබට මේ සාධක සහිත, මූලාශ්‍ර සහිත, ගෙනැල්ලා මේ ටික පෙන්නුවේත් මේ මාතෘකාවට ම ඇඳලා ඒකත්.

ඉතින් ඒ නිසා මේ සියල්ල **නාමරූප පච්චයා විඤ්ඤාණං** කියන තැන මේ අරූප ධාතුවේ යම් ස්කන්ධ හතරක් ආයතන දෙකක් තියෙනවා නම් මෙතැනත් තියෙන්නේ නාමරූප විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණං නිසා නාමරූප කියන මෙන්න මේ ප්‍රත්‍ය පච්චුප්පන්න භාවය පමණ යි.

හොඳයි එතකොට අපි ඒ පෙළ දහමත් එක්ක ගන්න විග්‍රහය අපි එතැනින් අවසන් කරනවා.

ඊට පස්සේ අපි වෙන, මේ සියල්ල අපි කොහොම ද අද තියෙන ආවායඝීයන් වහන්සේලා සංග්‍රහ ග්‍රන්ථවල මේක ටිකක් පුළුල් කරලා විවර කරලා, අපට පෙනෙන්න විස්තර කරලා තියෙන්නේ කියන එක පිළිබඳව අපි පොඩ්ඩක් ඒකත් විග්‍රහකරගනිමු.

එතකොට අපි ගත්තොත් **විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං** කියන එක. නාම, රූප කියලා අපි කොටස් දෙකක් ගැන විස්තර කරා. නාම කියලා කිව්වේ අපි ඒ නාමධර්ම අපි ස්කන්ධ වශයෙන් නේ කතා කෙරේ. ස්කන්ධයෝ හතර යි. වේදනා, සංඥා, සංඛාර කියන ස්කන්ධ හතර. එතැන විඤ්ඤාණයත් නාමයක් තමයි. නමුත් ඇයි එතන විඤ්ඤාණය නො ගන්නේ? විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් වන නාම රූප කිව්වහම අපි විඤ්ඤාණය සළකන්නේ නැහැ. ඉතින් ඒ නිසා විඤ්ඤාණය නාමය වුනාට ඒ විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් උපදින දේවල්. ඒ නිසා **නාම පච්චයා විඤ්ඤාණං** කිව්වොත් එතැන නාම ධර්ම ගන්නේ නැතුව හිත විතරයි ගන්නේ. අන්න ඒ විදියට ඵලය පිළිබඳව යි කතා කරන්නේ.

නාම ගත්තොත් ඒ නාම සියල්ල ගත්තහම ස්කන්ධ වශයෙන් පහේ තියෙන සංස්කාර ස්කන්ධයේ කුසල අකුසල චෛතසික සියල්ල අන්තර්ගත කරලා තමයි සංස්කාරඛ්‍යය හැටියට පෙන්නනවා. චෛතසික පණස්දෙකක් නාමධර්ම හැටියට පෙන්නනවා. ඊට පස්සේ රූප, පොදුවේ සාමාන්‍යයෙන් සතරමහාධාතූ ත් උපාදාය රූපත් කියලා රූපය පෙන්නනවා. මේකේ රූප අටවිසි රූපයක් ධර්මයේ සඳහන්වෙනවා. ඒවා බෙදලා. ඒවා ධර්මසංඛිගණියේ තියෙනවා අටවිසි රූපයක් කියලා. ඒ අටවිසි රූප යි.

එතකොට චෛතසික ටික සිතුවිලි තමයි මේ පනස්දෙකක් හැටියට පෙන්නලා තියෙන්නේ. සිතුවිලි වර්ගීකරණය කරොත්, අකුසල චෛතසික එතැන තියෙනවා දාහතරක්. කුසල් චෛතසික විසිපහක් තියෙනවා. ඒ වාගේ ම මේ දෙකේ ම උපදින්න පුළුවන් චෛතසික දහතුනක් තියෙනවා. මෙතැන චෛතසික කියන්නේ සිතුවිලිවලට යි. අකුසල චෛතසික කියලා කිව්වේ අකුසල් සිතක් ඇතිකරවන නාමධර්ම යි. අපි

කියමුකෝ හිත අකුසල හිතක් වුණේ, හිත ස්වභාවයෙන් ම කුසල් හෝ අකුසල් නො වෙයි. නමුත් ඒ සිතේ ලෝභය යෙදුණොත් ඒ සිතට කියනවා අකුසල් සිතක් කියලා. ඒ සිතේ ද්වේශය යෙදුණොත් ඒ සිතට කියනවා අකුසල් සිතක් කියලා. යම් සිතක අලෝභය යෙදුනොත් ප්‍රඥාව යෙදුණොත් ඒ සිතට කුසල් කියලා නම්කරනවා.

ඉතින් ඒ නිසා මේ චෛතසිකයන්ගේ මිශ්‍ර භාවය අනුව හිත බෙදනවා ජාති වශයෙන්. කුසල්, අකුසල්, විපාක, ක්‍රියාවශයෙන්, මේ විදියට බෙදීමට ලක්වෙනවා. එතකොට, බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ කෙලෙසන, සිත දුට්ඨකරන, දුක් උපදවන සිතුවිලි ගොඩක් තියෙනවා. ඒවා අකුසල චෛතසික හැටියට දාහතරක් පෙන්නලා තියෙනවා. ඒවා වටිනවා ඉතින් ඉගෙනගන්න එක. කුසල් චෛතසික විසිපහක් පෙන්නලා තියෙනවා.

නාම පරමාර්ථ

අනාසමාන චෛතසික (13)

➤ සර්ව චිත්ත සාධාරණ-7

එස්සය, වේදනා, සංඥා, චේතනා, ඒකාග්‍රතාව, ජීවිතින්ද්‍රිය, මනසිකාර

➤ ප්‍රතිථි-6

චිත්තක, විචාර, අධිමොක්ඛය, විරිය, ප්‍රීතිය, ඡන්දය

අකුසල චෛතසික (14)

➤ මෝහ වතුෂ්කය

(අකුසල සාධාරණ-4)

මෝහය, අහිරිකය, අනොත්තප්පය, උද්ධමස්ස

➤ ලෝභ ත්‍රිකය

(ලෝභමූල සිත්වල පමනක් යෙදේ)

ලෝභය, දිට්ඨිය, මානස

➤ දෝෂ වතුෂ්කය

(ද්වේශමූල සිත්වල පමනක් යෙදේ)

ද්වේශය, ඉස්සාව, මච්ඡරිය, කුක්කුමිජ

*විනය හා මිද්ධිය සංස්කාර සිත්වල සුදුසු පරිදි යෙදේ.

*විටිකිවජාව මෝහමූල සිතෙහි සුදුසු පරිදි යෙදේ.

කුසල චෛතසික(25)

➤ සෝභන සාධාරණ -19

සද්ධා, සති, හිරි, ඔත්තප්ප, අලෝභ, අදෝසය, නමුත්ඤ්ඤතා, කායපස්සද්ධි, චිත්තපස්සද්ධි, කායලහතා, චිත්තලහතා, කායමුද්දනා, චිත්තමුද්දනා, කායකම්මඤ්ඤනා, චිත්තකම්මඤ්ඤනා, කායපානුඤ්ඤනා, චිත්තපානුඤ්ඤනා, කායුප්ප්ඤ්ඤනා, චිත්තුප්ප්ඤ්ඤනා

අසාධාරණ සෝභන 6

(කුසල් සිත්වල සුදුසු පරිදි යෙදේ.

-විනි 3 : සම්ම වාචා, සම්මා කම්මන්ත, සම්මා ආජිව

අප්‍රමාණ 2 : කරුණා, මුදිතා

ප්‍රඥා චෛතසිකය 1

ඉතින් ඊට පස්සේ අපි තව ටිකක් ඉස්සරහට ගියොත් එතකොට ඒ වෛතසික පරමාර්ථ ධර්ම ටික ගත්තහම, එතැන, කෙනෙකුට මේවා බලාගෙන ඉගෙනගන්න ඕනෑ නම් මේ ටික මම සටහනක් වශයෙන් දාලා තියෙනවා ඔබට ගන්න පුළුවන්. ඉතින් මේවා සංග්‍රහ ග්‍රන්ථවලත් තියෙනවා.

හැම සිතකම උපදින සිතුවිලි තියෙනවා, කුසල් අකුසල් හේදයක් නැතුව. ඒවා වේදනාව, සංඥාව, චේතනාව. සඤ්ඤා, චේතනා, එකග්ගතා, ජිවිතිඤ්ඤා, මනසිකාරය කියන මේ ටික හැම සිතක ම උපදිනවා. මේ වාගේ ප්‍රකීර්ණ කියලා විතක්ක, විචාර, අධිමොක්ඛ, විරිය, පීති, ඡන්ද කියන මේ සිතුවිලි. විතක්කය කියන එක අරමුණට නංවන බව, විචාරය කියන්නේ අරමුණේ හැසිරෙන බව, ආදී මේ වෛතසික කුසල් අකුසල් දෙකේ ම යෙදෙනවා.

උදාහරණයක් වශයෙන් විරිය කියන එක ගත්තොත්, ඇතැම් අය අකුසල් කරන්නත් විරියක් තියෙනවා. ඇතැම් අය කුසල් කරන්නත් විරියක් තියෙනවා. හැබැයි එතකොට මේ විරිය ස්වභාවයෙන් කුසල් හෝ අකුසල් නෙවෙයි. මේ ටික සියල්ල ම ස්වභාවයෙන් කුසල් හෝ අකුසල් නෙවෙයි. මොකද, මේ ධර්මවල කුසල් අකුසල් කියන වෛතසික ටික මිශ්‍රවෙලා නැති නිසා මේවා තවම කුසල් අකුසල් ගණයට යන්නේ නැහැ. නමුත් මේ ටිකෙන් සිත් උපදින්න පුළුවන්. එතකොට අපි කියමුකො වක්ඛු විඤ්ඤාණ සිතක් ගත්තොත්, ඒ වක්ඛු විඤ්ඤාණ සිතේ තියෙන්නේ මෙන්න මේ උඩ තියෙන සර්ව චිත්ත සාධාරණ වෛතසික ටික විතර යි. එතකොට ඒවා කුසල් අකුසල් නෙවෙයි. විපාකවශයෙන් තියෙනවා. ඒවාගේ කෙලෙස්, කම් නැහැ.

ඊට පස්සේ, ඒ මේ කියන ධර්ම ඊට පස්සේ, යම් කෙනෙකු විරිය: විරිය අකුසලයක් සමග යෙදුනොත්, කෙනෙක් විරිය කරනවා සතෙක් මරන්න. කෙනෙක් විරිය කරනවා සොරකම් කරන්න. එහෙම විරියක් තියෙනවා. එතකොට ඒ විරියට කියනවා අකුසල විරිය කියලා. එතකොට ඒ විදියට මේ විරිය ඇතැම් අය දන් දෙන්න සිල් රකින්න උත්සාහවත් වෙනවා. එතකොට ඒ විරිය කුසලය සඳහා යි.

ඉතින් අන්න ඒ නිසා මේ සුදුසු පරිදි දෙපැත්තෙම යෙදෙන හින්දා තමයි ප්‍රකීර්ණ හැටියට මේ ටික පෙන්නලා තියෙන්නේ. අන්‍යසමාන කියලා පෙන්නලා තියෙන්නේ දෙපැත්තේ ම උපදින නිසා යි. කුසලයෙන් අන්‍ය වූ අකුසලයන්ටත්, අකුසලයෙන් අන්‍ය වූ කුසලයන්ටත්, දෙකට ම මේවා යෙදෙන්න පුළුවන්.

එතකොට අකුසල වෛතසික, මේක මම බෙදීමකට ලක්කරලා මේ මෙතැන පෙන්නුවා යම් න්‍යායකට. මේක හරි වටිනවා. අකුසලයන් අතර, මේ අකුසල දාහතරක් තියෙන මෝහය, අහිරිකය, අනොත්තප්පය, උද්ධච්චය, ලෝභ, දිට්ඨි, මාන, ද්වේශය, ඉස්සා, මච්ඡරි, කුක්කුච්චය, ථීන, මිද්ධ, විචිකිච්ඡා දී මේ අකුසල වෛතසික දාහතර.

එතකොට මේ වෛතසික දාහතරෙන් මෝහය යි අහිරිකය යි - අහිරිකය කියන්නේ මොකක් ද? පවට ලජ්ජා නැතිකම යි. පවට භය නැතිකම අනොත්තප්පය යි. උද්ධච්චය කියන්නේ සිතේ විසිරුණුකම යි. කුක්කුච්ච කියන්නේ නො සන්සුන්කම යි. මේ හතර අකුසල සාධාරණ යි. හැම අකුසලයේ ම මේ ටික තියෙනවා.

ඒ වාගේම මතක තියාගන්න, යම් කෙනෙක් තුළ මෝහය තියෙනවා නම් ඒක අනිවාර්යයෙන් ම අකුසල්. යම් කෙනෙක් තුළ පවට ලැජ්ජාවක් නැතිනම්, පවට බයක් නැතිනම්, සිතේ විසුරුණුකමක්, නො සන්සුන්කමක්, තියෙනවා නම්, එතැනින් මතක තියාගන්න ඔබේ හටගෙන තියෙන්නේ අකුසල සිතක් බව. දෙපැත්තෙන් ම අපි මේක තේරුම්ගන්න. එක පැත්තෙන් ගියොත් සමහරවිට අපට ඒක වැටහෙන්නේ නැහැ. ඒ නිසා මේ කුසල් අකුසල් තේරුම්ගන්න තියෙන අපට දැනෙන ප්‍රතිඵලයක්. අපේ සිත එක එක අරමුණුවල දුවනවා නම්, විසිරිලා නම්, මතක තියාගන්න, ඒ අකුසල්. ඔබට අරමුණක් තීරණය ගන්න බැරුව ඒ වාගේ මෝහයට පත්වෙලා නම් ඒ වෙලාවේ තියෙන්නේ, ඒක අකුසල්. ඒ නිසා හැම අකුසලයක ම මේ හතර තියෙනවා.

ඊට පස්සේ **ලෝභ ත්‍රිකය** කියලා තියෙනවා. ලෝභය දිට්ඨිය මානය කියන එක. මේවා මේ චෛතසික තුණ ලෝභයත් සමගම ලෝභය වෙනම යෙදෙනවා. හැබැයි, දිට්ඨිය, මානය ලෝභ මූල සිත්වල පමණ ම යි යෙදෙන්නේ. එතකොට දිට්ඨිය යි මානය යි එකට යෙදෙන්නේ නෑ. හැබැයි ලෝභය යි දිට්ඨිය යි, ලෝභය යි මානය යි යෙදෙන්න පුළුවන්. හැබැයි මේ තැන්වලත්, මේ හතර තියෙන බව මතක තියාගන්න. මුලින් කියපු මෝහය. මෝහය නැතුව කවදාවත් ලෝභය යෙදෙන්නේ නැහැ. මොකද ඒක ලෝභ ත්‍රිකය කියලා හැදෙනවා. ඒක නිසා අප තුළ යම් දිට්ඨියක් තියෙනවා නම් ඒක ලෝබයත් පදනම්වෙලා තමයි දිට්ඨිය ඇතිවෙන්නේ. මානයක් තියෙනවා නම් ඒ ලෝභයත් පදනම්වෙලා යි මානය ඇතිවෙන්නේ.

ඊට පස්සේ **ද්වේෂ චතුෂ්කය**. ද්වේෂය ඉච්ඡා මච්ඡරිය කුක්කුච්චය. ද්වේෂය වෙන ම උපදින්න පුළුවන්. හැබැයි

ඊෂ්ඨාවක් කෙනෙකුගේ ඇතිවෙනවා නම් ඒ ඊෂ්ඨාව ඇතිවෙන්නේ ද්වේෂය නිසා ම යි. මච්ඡරියක්, මසුරුකමක් ඇතිවෙනවා නම් ඒ ඇතිවෙන්නේ ද්වේෂයක් මුල්වෙලා ම යි. කුක්කුච්චයක්, කුකුසක්, පසුතැවිල්ලක කුසල් නොකළ අකුසල් පිළිබඳව පසුතැවිල්ලක් තියෙනවා නම්, ඒ ඇතිවෙන්නේ ද්වේෂය නිසා ම යි. ඒ නිසා ද්වේෂය වෙනම ත් උපදින්න පුළුවන්. හැබැයි ඊෂ්ඨාව කියන එක තනිව හටගන්නේ නැහැ. ද්වේෂයත් එක්ක ම යි හටගන්නේ. මච්ඡරිය, මසුරුකම: මසුරුකම කියන එක තනිව හටගන්නේ නැහැ. මසුරුකම කියන්නේ මොකක් ද? තමන්ගේ ධනය, සම්පත් අනික් අය හා සාධාරණ වෙනවාට කැමැති නැහැ. අනික් අය දකිනවාටත් කැමැති නැහැ. ඒක තමයි මසුරුකම. මේ නිසා තව කෙනෙක් ඒවා දිහා බැලුවොත් තරහාව එනවා. මච්ඡරිය සිටාණෝ කියලා ඔබ අහලා ඇති. එතකොට ඒ ද්වේෂයත් එක්ක යි මසුරුකම. කුක්කුච්චය කියන්නේ කුකුස යි. පසුතැවිල්ල යි. ඒකත් ද්වේෂයත් එක්කයි එන්නේ. ඒ නිසා ඒකට දෝෂ චතුෂ්කය කියලා නම්කරලා තියෙනවා.

ථීන ය යි, මිද්ධ ය යි කියන එක කම්මැලිකම, සිතේ අලසබව ආදී මේවා. සසංඛාර සිත්වල තමයි ථීනය මිද්ධය යෙදෙන්නේ. ඊට අමතරව තව තියෙනවා විචිකිච්ඡාව. විචිකිච්ඡාව මෝහයත් සමග, මෝහ මූල සිත්වල යෙදෙනවා. මේ අකුසල පැත්ත යි.

කුසල් පැත්තේ ගත්තොත් කුසල චෛතසික විසිපහක් තියෙනවා. ඒ විසිපහෙන් සෝබන සාධාරණ දහනවයක් තියෙනවා. හැම කුසලයක් ම ගත්තහම හැම කුසලයක ම අනිවායථියෙන් මේ ධර්මා දහනවය ම තියෙනවා ම යි. සද්ධා, සති, හිරි, ඔතප්.

මෙන්න මේවා පදනම්කරගෙන තමයි මම මතක්කරේ, යම් කුසලයක් කරනවා නම්, එතැන ශ්‍රද්ධාව නැතිනම් එතැන කුසල් නෙවෙයි. කියන ඔන්න ඔය පදනමෙනුයි කතාකරන්නේ ඇතැම් වෙලාවක. ඒ වාගේ ම ඇතැම් වේලාවක අපි කුසල් කරනවා කියලා අපි ඔහේ කරනවා. සිහිය නැහැ. ඒ නිසා මතකතියාගන්න සතිය කියන එක යෙදිලා නැතිනම් යම් ක්‍රියාවක් තුළ, ඒ සිත කුසල් නෙවෙයි කියන එක. අපට මල් කඩනවා වාගේ පෙනෙන්න පුළුවන්. නමුත් එයා වෙන අරමුණක්, වෙන දේවල් සිත සිතා නම් මේක කරන්නේ ඒ වෙලාවේ එයාගේ උපදින්නේ බාහිරෙන් බැලුවාට එයා තුළ තියෙන්නේ අකුසල් සිත්.

ඒ නිසා හැම වෙලාවේ ම කුසලයක් නම් එතැන සතිය තියෙනවා ම යි. සතිය ඇත්නම්, ඒක කුසල් ම යි. ශ්‍රද්ධාව, සතිය, හිරි ඔත්තප්ප, ලජ්ජාව, භය, අලෝභය, අද්වේෂය, තත්‍රමඤ්ඤතාවය කියන මැදහත්බව, පස්සද්ධි, මේ කායප්පස්සද්ධි, චිත්තප්පස්සද්ධි, කාය ලහුතා, චිත්ත මුදුතා, ආදී මේ චෛතසික.

මේවා තේරෙනවා. දැන් අපි දානයක් දෙනකොට සතුටින්, පැහැදීමෙන් දෙන කොට අපේ හිත කය සන්සිඳෙනවා. නිබර වෙනවා. සැහැල්ලුවෙනවා. භාවනාවක් කරනකොට බලන්න, අපි තමයි මේ ලහුතා, මුදුතා ආදී මේ සිත් සිතුවිලි නිසා අපේ කය සැහැල්ලු බව, පුළුන් පොදක් වගේ වෙන්නේ මේ චෛතසිකයන් ගේ තියෙන බලපෑම නිසා යි.

ඒ නිසා අපි විදගීනාවක් කරන කොට අපි එන්න එන්න දරට වෙලා, දරදඬු වෙලා, දැනෙනවා නම්, අපි තුළ නිවරණය යි වැඩෙන්නේ. ඒ නිසා අපේ විදගීනාවක් වැඩෙනවා නම්, ඒ තුළ

කුසල් සිත් උපදිනවා නම්, අපේ සිත කය එන්න එන්න සැහැල්ලුවෙනවා.

ඒවායේනුත් අපි තේරුම් ගන්නවා අපගේ සිත මොන වගේ සිතක් ද කියලා.

ඊට පස්සේ මේවා ශෝභන සාධාරණ හැටියට පෙන්නනවා. ඊට පස්සේ අසාධාරණ හැටියට කියන්නේ හැම කුසල් සිතක ම යෙදෙන්න පුළුවන්. විරති තුන, සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්ත, සම්මා ආජීව කියන මේ කුසල් වෛතසික තුනක්. මේවා මේ හැම සිතක ම යෙදෙන්නේ නැහැ. දැන් අපි දානයක් දෙන්න ඕනේ කියලා ඒ වේතානව තුළ මේ සම්මා වාචාව යෙදෙන්නේ නැහැ. ඒක යෙදෙන්නේ අපි යම් ශීලයක් කැඩෙන්න යන කොට ඒකෙන් බේරෙන්න හදන කොට තමයි විරති එන්නේ.

අපි කියමුකො අපට කෙනෙක් නිසා, මොනවා හරි දෙයක් නිසා බොරුවක් කියන්න හිතෙනවා. කෙනෙක් කියන කොට ඒක අකුසල්. හැබැයි බොරුවක් කියන්න හිතෙනකොට ම හිතක් උපදිනවා, “නෑ මේ බොරුව කියන්න හොඳ නැහැ. මේක මම කියන්නේ නැහැ මේක අකුසල්” කියලා. දැනුගෙන ඒක වැළැකෙනවා. අන්න ඒ වැළැක්වීම කරේ මොන ධර්මය ද? මෙන්න මේ සම්මා වාචා, කියන සිතුවිල්ලෙන් තමයි ඒක වැළැක්වීම කරේ.

අපි කාට හරි ගහන්න යනවා. සතෙක් මරන්න යනවා. ඒක හොඳ නෑ කියලා ආපසු අපි වැළැකෙනවා. ඒ වැළැක්වීම වුණේ මොන ධර්මයෙන් ද? අපි පුද්ගලභාවයෙන් වැලකුවා ද? සම්මාකම්මන්ත කියන මේ මෙන්න මේ වෛතසික සිතුවිල්ලෙන් තමයි ඒ සිත තුළ ඒ පරිවර්ථනය කරේ.

සම්මා ආජීව කියන්නේ අපි යහපත් දිවි පැවැත්ම යි. මිච්ඡා ආජීවයෙන් වෙන්වීම යි. අන්න ඒ වෙලාවට යි මේ සිතුවිලි උපදින්නේ. ඒ නිසා මේවා සුදුසු පරිදි යෙදෙන්නේ. ඒ නිසා අතන පොදුවේ දාලා නැහැ.

ඊට පස්සේ අප්‍රමාණ චෛතසිකයි කියන කරුණා, මුදිතා දෙක. ඒක ඒ අවස්ථාවල දී යි. සත්තයෙක් කෙරහි කරුණාවක් ඇතිවෙන වෙලාවේ තමයි ඒ චිත්ත චෛතසික යෙදිලා ඒ සිත් උපදින්නේ.

ඒ වාගේ ම ප්‍රඥාව කියන එක වෙන ම තියෙන්නේ. මොකද, කුසල් හැම එකක් ම ප්‍රඥාවෙන් යුක්තවෙන්නේ නැහැ. ප්‍රඥාවෙන් නැති කුසලත් තියෙනවා. ඒ නිසා අපි නුවණින් කල්පනාකරනකොට ඒ හිත තුළ ප්‍රඥාව තියෙන්න පුළුවන්.

(මම මේක ටිකක් වේගයෙන් කතාකරේ මේ පාඩම අද ඉවරකරන්න පුළුවන් ද කියන අදහසත් එක්ක.)

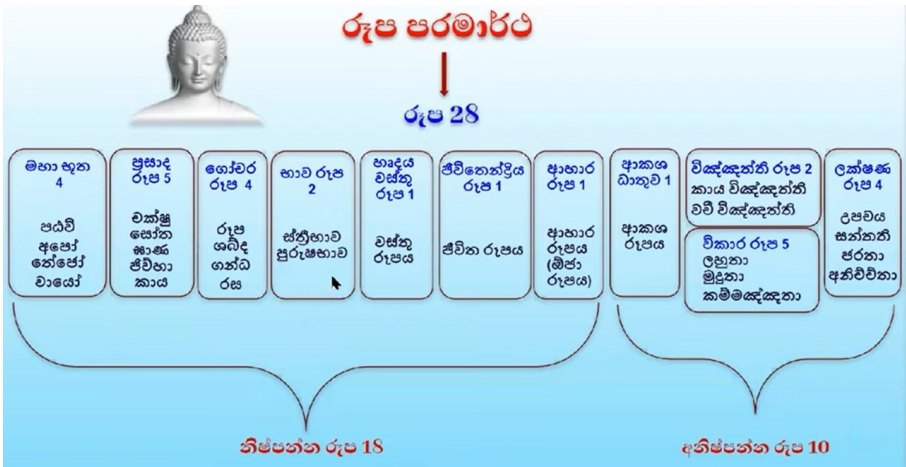
එතකොට මේ නාම පරමාර්ථයෝ, අර කියපු අපි විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් නාමරූප කියන කොට මේ කියපු චෛතසික පනස්දෙක මේ වාගේ වර්ගීකරණයක් කරගන්න ඕන. අන්න ඒකයි මම මතක් කරේ, **විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං** කියන ඒ පටිච්චසමුප්පාද න්‍යාය ම, ගත්තහම මේ නාම ධර්ම ඇතුලේ මේ සියලු ධර්ම තියෙනවා.

එහෙනම් ඒ පටිච්චසමුප්පාදය අපි ගත්තොත් හරි ද මේ ඔක්කොම එකතු කරලා? නෑ. ඒකයි මම වෙන සූත්‍රවල පටිච්චසමුප්පාදය තියෙන්නේ නා නා චිත්තකෂණ වශයෙන් පොදුවේ තමයි තියෙන්නේ.

ඒක විත්තකෂණ, එක සිතක නාමරූප ගත්තොත් අපට මේවා බෙදාගන්න වෙනවා. මොකද, ඒ සිත කුසල් සිතක් නම් ඒකේ මේ අකුසල නාමධර්ම ටික අයිත්තරත්ත ඕන. ඒක අකුසල් සිතක් නම් කුසල නාමධර්ම ටික අයිත්ත කරලා, ඒ ටික අනුව යි අපි විශ්වාන ප්‍රත්‍යයෙන් උපදින නාමරූපයෝ කියලා අපි අර්ථ දක්වන්නේ. අන්න ඒක අපි අභිධර්මයේ ඉගෙනගන්නවා. නමුත් මේවා අපිට සූත්‍රවල මේවා අපට ලැබෙන්නේ නැහැ. මේ නිසා අපිට මේ අවධානයක් යන්නෙත් නැහැ.

ඉතින් ඒ නිසා ඒවා අපි හොඳට විස්තරකරලා පෙන්නලා තියෙන්නේ. ඒ අභිධර්ම පිටකයේ. නමුත් ඒවා සත්‍යයක්. ඇත්තක්. ඒ නිසා, අර මම පසුගිය ඒවා කියන්නේ නැහැ. අදත්, අදටත්, මේ අභිධර්ම සූත්‍ර කවදාවත් තවම පරස්පරවෙලා නැත්තේ ඒවා එකිනෙකට ගැලැපෙන එක ම ධර්ම කොට්ඨාශයක් නිසා යි. ඉතින් ඒ නිසා මේවා තේරුම් අරගැනීම, ගලපාගැනීමේ අපහසුව නිසා අද ඇතැම් අය අභිධර්මය අයිත්ත කරලා තියෙනවා. නමුත් ඒවා එකතුකරලා, ඒ සූත්‍ර වුණත් තේරුම් ගත්තහම මොන තරම් ඒවාගේ අර්ථ විවරණයක්, පැහැදිලි බවක්, එනවාද කියන එක ඔබට මේවාගෙන් වැටහෙනවා ඇති කියලා මම විශ්වාස කරනවා.

ඊට පස්සේ රූප පරමාර්ථය ගත්තහම, රූප පරමාර්ථ අභිධර්මයේ බෙදනවා විසිඅටකට. සූත්‍ර ක්‍රමයේ දී මේවා දකින්න ලැබෙන්නේ නැහැ. අභිධර්මයේ විසිඅටකට පෙන්නනවා. අටවිසි රූපයක් කියලා. අටවිසි රූපයන්ගෙන් දහඅටක් නිෂ්පන්න රූප යි. දහයක් අනිෂ්පන්න රූප කියලා පෙන්නලා තියෙනවා.

නිෂ්පන්න රූප කියලා කියන්නේ ඇත්තට ම ඇත්තා වූ රූප යි. ප්‍රත්‍යයෙන් හටගන්න, කමියෙන් හෝ සිතෙන් උපදින රූප තමයි, ප්‍රත්‍යයෙන් හටගන්න ඇති රූප නිෂ්පන්න රූප යි. ඒවායේ අනිත්‍ය දුක්ඛ අනාත්ම ත්‍රිලක්ෂණයන් තියෙනවා. ඒවාට කාලයක් පනවන්නත් පුළුවන්. අතීත-අනාගත-වර්තමාණ කාලයක් පැනැවිය හැකි, ත්‍රිලක්ෂණයට යටත්, ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත්, ධර්ම එතැන තියෙනවා දහඅටක්. ඒවා මහාභූත, පයච්චි-ආපෝ-නේෂෝ-වායෝ මහාභූත ටික, ප්‍රසාද රූප ටික, ඒවා ඇත්තා වූ ම දේවල්. වක්ඛු-සෝක-ඝාණ-ජීවිහා-කාය. ගෝවර රූප හතර මේ ආයතනවලට ගෝවර වෙන දේවල්. රූප-ශබ්ද-ගන්ධ-රස,

දැන් මෙතැන පොට්ඨබ්භය අරන් නැත්තේ මහාභූතවල ඒක තියෙන නිසා යි. භාව රූප කියන්නේ ස්ත්‍රී භාව-පුරුෂ භාව යි. කෙනෙකුගේ ස්ත්‍රියක්, පුරුෂයෙක් තීරණය කරන රූප දෙකක් තියෙනවා. ඒ දෙක තමයි. එතකොට ඒකට අනුව තමයි ඒක ප්‍රතිසන්ධියක් සමග ම ඒක ලැබෙන්නේ. ඒ නිසා මේ දෙක ම මාරුවට ලැබෙන්න පුළුවන්. ඇතැම් අයට බොහෝවිට අපි

දකින්නේ මේ එක භාවරූපය යි. නමුත් ඇතැම් වෙලාවට මේකේ ස්ත්‍රීභාව-පුරුෂභාව මාරුවෙලත් උපදිනවා. වස්තු රූපය යි කියන්නේ හෘදය වස්තුව යි. ජීවිත රූපය කියලා කියන්නේ ඒ රූපය ජීවත්කරවන රූප යි. එතකොට මේ වක්ඛු-සෝත-සාණ ආදී මේවා කමිෂ රූපයි. ඒකාන්තයෙන් කමියෙන් උපදින්නේ. මේ ප්‍රසාද රූප පහ. ඊට පස්සේ ගෝවර රූප සියල්ලෙන් ම උපදිනවා. භාවරූප දෙක කමියෙන් ම යි හටගන්නේ. වස්තු රූපයත් කමියෙන් ම යි හටගන්නේ. ජීවිත රූපය කියන එකත් කමියෙන් ගත්තේ.

රූප ජීවිතෝත්ප්‍රිය තමයි මෙතැන ජීවිත රූපය කියලා පෙන්නලා තියෙන්නේ. එතකොට රූප ජීවිතින්දිය රූපය කියන්නේ මේ රූපය අපි කියමු කෙනෙක් ඉපදුණහම අවුරුදු පනහක් ජීවත්වෙනවා නම් ඒ පනහ තුළ ඒ රූපය ඒ පනහක කාලයක් තුළ පවත්වාගෙන ගිය සන්තතියක් වශයෙන් ඒ ජීවිත රූපය නිසා යි. ජීවිත රූපය උපදින්නේත් කමියෙන්. කමියෙන් ඒ ජීවිත රූපය ඉපදිලා, ඒ උපන්න රූප පාලනය කරනවා. පවත්වන කෘත්‍යය මේ රූප ජීවිතින්දියෙන් කරනවා. ආහාරජ රූපය යි කියලා කියන්නේ ඒ ආහාර, අපි කන බොන ආහාරයන්ගේ තියෙන ඕජා ගුණය තමයි ආහාර රූපය කියන්නේ. සියල්ල ම නෙවෙයි. ඒකේ තියෙන ඕජාව විතරයි එතැන ආහාර රූපය හැටියට කියලා තියෙන්නේ. අනික් ඒවා ඔක්කෝ ම සෘතු රූප යි.

ආකාශ ධාතුව කියලා කියන්නේ එතැන පරිච්ඡේද අවකාශය යි. ඒ කියන්නේ රූප කලාප දෙකක් අතර තියෙන හිඩස තමයි මෙතැන අවකාශය හැටියට පෙන්නන්නේ. මෙතැන ආකාශ රූපය කියලා කියන්නේ අපට හම්බවෙන මේ බාහිර හිස්බව

නෙවෙයි. පරිච්ඡේද අවකාශය, රූපකලාප වෙන්කරන අවකාශය තමයි මෙතැන අවකාශය.

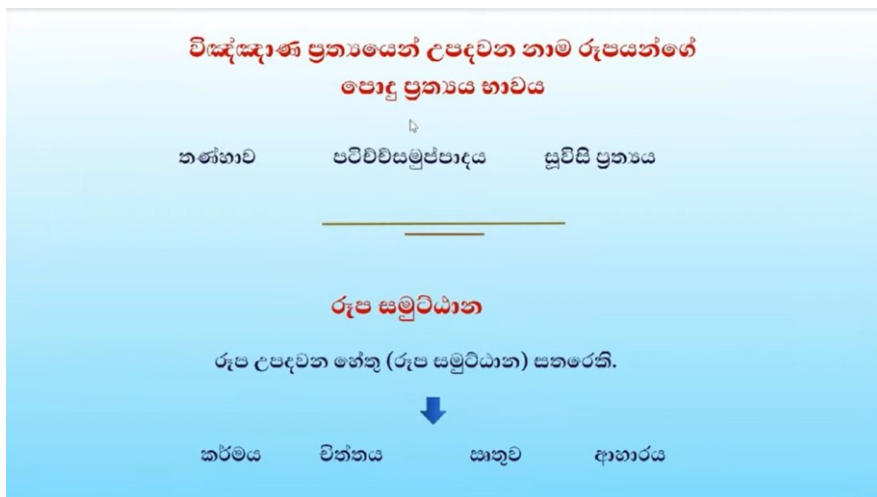
විඤ්ඤප්තිරූප කියන්නේ කායවිඤ්ඤප්ති, වච්චිඤ්ඤප්ති. මේවා ත් රූප ධර්මී යි. ඒ කියන්නේ අපේ අතපය එසැවීම, විංශොපනයන්, යම් යම් හැඟවීමක්, කයින් කරන ඒවා කාය විංශොප්ති. වචනයෙන් අපි යම් යම් පණිවිඩ දෙනවා. බනිනවා, දොස්කියනවා වෙන්න පුළුවන්, කතාකරනවා, ඒ වාගේ වචනයෙන් අපට මේ එන ශබ්ද රූප විඤ්ඤප්තියක්, යම් අර්ථයක් හැඟවීම සඳහා යි ඒ ශබ්ද ටික පිටවෙන්නේ. මේ විංශොප්ති අනුසාරයෙන්. එතකොට ඒවා චිත්තජ රූප යි. මේ කාය විංශොප්ති, වච්චි විංශොප්ති ඒකාන්තයෙන් චිත්තජ යි.

ලහුතා, මුදුතා, කම්මඤ්ඤතා කියන්නේ **විකාර රූප** යි. ඒ රූපයන්ගේ සැහැල්ලුවක්, මෘදුවක්, කම්න්යතාවයක් තියෙනවා. මේවා විස්තර කරන්න ගියොත්, අර්ථවත් වෙනවා. නමුත් මේ වෙලාවේ ඒවා විස්තරකරන්න බැහැ. සාමාන්‍යයෙන් ඔබ මේවා දැනගත්තහම මේවා භායානන්ත පෙළඹෙනවා.

ඊට පස්සේ **උපවය, සන්තති, ජරතා, අනිච්චතා** කියන්නේ රූපයේ උපදින අවස්ථාවක්, පැවැත්මක්, දිරිමට පත්වීමක්, බිඳෙන අවස්ථාවක් තියෙනවා. ඒකත් රූපයේ ම ස්වභාවයක්. ඇති දෙයක්. නමුත් පරමාර්ථ වශයෙන් විද්‍යාමාන නෙවී රූපයන්ගේ ම ස්වභාවයක්.

අපි කියමුකෝ මේ උපවය රූපය කියන එක උපදින අවස්ථාව, සන්තතිය කියන එක, මේක රූපයන්ගේ ම පැවැත්මක්. මේ ඉපදිවිටි දේවල්වලගේ ම පැවැත්මක් කියන එක යි. ඒ නිසා තමයි, ඒවා අමුතුවෙන් ඉපදුන රූපයක් නෙවෙයි. ඒ නිසා යි

ඒවාට අනිෂ්පන්න රූප කියලා පෙන්න්නේ. මේ විදියට අපි විග්‍රහකරගන්න ඕන.

විඤ්ඤාණප්‍රත්‍යයෙන් උපදවන නාම රූපයන්ගේ පොදු ප්‍රත්‍යය භාවය ගත්තොත්, මේ රූප ධර්මයන් උපදවන හේතු මේ, හේතු එල දහම බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නලා තියෙන්නේ මේ නාමරූප උපදවන හේතුව තණ්හාව යි කියන එක අපට සූත්‍ර ක්‍රමයේ දී හම්බවෙනවා. පටිච්චසමුප්පාදය කියලා ඒ සූත්‍ර අභිධම් දෙකේ ම හම්බවෙනවා.

එතකොට නාමරූප උපදවන්නේ කොහොම ද කියලා ඇහුවොත් තණ්හාව නිසා කියලා එක කතාවකින් කියන්න පුළුවන්.

ඒ වාගේ ඒක තව ටිකක් දිගහැරියොත් අපට හම්බවෙන්නේ පටිච්චසමුප්පාදය යි. කොහොම ද මේ නාමරූප, විඤානප්‍රත්‍යයෙන් නාමරූප කියන මේ සත්ත්වයන්ගේ පැවැත්ම වෙන්නේ? අන්න එතකොට අපි විග්‍රහ කරනවා,

අවිද්‍යාව නිසා සංඛාර, සංඛාර නිසා විඤ්ඤාණ, විඤ්ඤාණ නිසා නාමරූප කියලා පටිච්චසමුප්පාද ධර්මතාවය කෙනෙකුට පෙන්නන්න පුළුවන්. මේ හේතුවල දහම යි.

තවත් කෙනෙකුට පෙන්නන්න පුළුවන් සුවිසි ප්‍රත්‍යය. මේ වාගේ ප්‍රත්‍ය ශක්තිය මතුකරලා අරගෙන ආරම්භණ, අධිපති, සහජාත, හේතු වාගේ ප්‍රත්‍යභාවය නිසා මේ නාමරූප විඤ්ඤාණ කියන ධර්මතාවය වෙනවා කියලා කෙනෙකුට පෙන්නන්න පුළුවන්. ඒ පොදු ප්‍රත්‍යභාවය යි.

ඊට අමතරව අපට ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා, ඒ අපට රූපය ගැන සඳහන්වෙන කොට, රූප සමුච්ඡාන කියලා, කම්ම, චිත්ත, සාත්‍ය, ආහාර කියලා රූප උපදවන හේතු හතරක්. ඒවා කම්මයෙන් උපදින රූප මොනවා ද, සිතෙන් උපදින රූප මොනවාද කියලා ඒවා විග්‍රහ වෙනවා. නමුත් මේක ටිකක් විස්තර කළ යුතු එකක්. ඒකට ගියොත් අපට සාකච්ඡාවට කාලය මදිවෙනවා. ඒක ටිකක් අපි දැනගන්න ඕන. ඒ නිසා මේක මම ඊළඟ වාරයට කියනවා.

මේ අපි ප්‍රත්‍යාභාවය පිළිබඳව, මේ විසිඅට රූප ඇසුරෙන් සහ ඊට පස්සේ අපි සාමාන්‍යයෙන් බොහෝවිට විද්‍යා කරන කොට ගන්නවා නේ කේසාද්‍ය ද්වන්තිංසාකාරය කියලා කෙස්, ලොම්, නිය, දත්, සම්, මස්, නහර ආදී, මේ විදියට ඕලාරික වශයෙන් රූපය අපි බෙදාගන්නවා නේ. එතකොට ඒ රූප උපදන හේතු ගත්තහම මේ කම්ම-චිත්ත-සාත්‍ය-ආහාර කියන මේ අනුසාරයෙන් අපට ඒවා බෙදාගන්න පුළුවන්. ඉතින් ඒ නිසා කමිප රූප කියන ඒවා කොහොම ද අපි හඳුනාගන්නේ? චිත්තප රූප කියනකොට බොහෝ අය ඒවා තේරුම් අරගෙන තියෙන්නේ වැරදි විදියට යි. චිත්තප රූප කියනකොට සමහර අය හිතන්නේ හිතට වැටුහෙන දේවල්: මට ගෙදර වැටහුණා, අම්මා සිහිවුණා, තාත්තා සිහිවුණා. රූපයක් තමයි අපට හිතට වැටුහෙන්නේ. නමුත් ඒවා නෙවෙයි චිත්තප රූප කියලා කියන්නේ. **චිත්ත රූප කියන එක යි චිත්තප රූප කියන එක යි දෙකක්.** චිත්ත රූප කියනකොට සිතට මැවෙන දේවල්. මෙතැන චිත්තප - සිතින් උපන්. ජලප කියනකොට ජලයෙහි හටගත්. ඒ වගේ. ඒකෙන් ම උපදින පරමාර්ථ වශයෙන් පෙන්නන්න පුළුවන් රූපයක් තියෙනවා.

අන්න ඒවා අපි දැන් ඕලාරික වශයෙන් උදාහරණයක් වශයෙන්, අපි කියමුකො, අපට දුකක් ඇතිවුණහම කඳුලු එනවා. අපි මේ විසිඅට රූපය පැත්තකින් තැබුවොත්, අර වගේ තැනකින් ගත්තොත්, දුකක් එනකොට ඒ දුක කියන ඒ සිත නිසා කඳුළු ආවේ ඒ දුක් වේදනා සහිත සිතින් තමයි ඒ කඳුළු ඉපැද්දුවේ. එතකොට කඳුළු කියන එක රූපධර්මයක්. ඒක ඉපැද්දුවේ අර දුක් වේදනා සහිත සිතෙන්. බයක් එනකොට අපට දහඩිය දානවා. දහඩිය කිව්වේ රූපධර්ම ටිකක්. අපි අර වෙනත් රූපයක බෙදීමක් අරගෙන කෙස් ලොම් ආදී කොටස්වලට බෙදුවහම ඒ වර්ගීකරණය තුළ. අන්න ඒවා තමයි

චිත්තස් රූප කියන්නේ. එතකොට පරමාර්ථ වශයෙන් ඇති රූප. ඒ විදියට මේ කම්ම-චිත්ත රූප අපි බෙදාගන්නවා.

අපි ඒක ඊළඟ වාරයට ඉඩ තියලා, සාකච්ඡාවට අපි මෙතෙක් ගියවර හෝ මේ සැරේ හෝ භාවනාව පිළිබඳව හෝ ඇතිවෙච්චි ගැටළු පිළිබඳව අපි සාකච්ඡාවට ඉඩ තියනවා. මේක අපි ඊළඟ දේශනාවේ දී මේ කොටස සාකච්ඡා කරලා ඊට පස්සේ ඉතුරු මාතෘකාවට කාලය තිබුණොත් අපි යනවා.

ඉතින් ඒ නිසා අද දවසේ දී මේ විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් උපදින නාමරූප කියලා අපි තේරුම්ගන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕන. මතුකරගන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕන. මෙතැන ධර්ම කාරණා වශයෙන් අපි දැනගතයුතු දැනුමක් වශයෙන් නෙවෙයි මේක අපි මතුකරගන්නේ. ඇයි අපිට මේ ටික ඉගෙනගත්තේ? මේ වචන ටිකක් තියෙනවා මේ පෙළ දහමේ තියෙන. ඇයි ඉගෙනගත්තේ. අපේ ජීවිතවල යථාර්ථය තේරුම්ගන්න යි. “මම” කියන තැන මෙන්න මෙහෙම ධර්මාවයක්, මෙහෙම ක්‍රියාකාරීත්වයක් නේ ද තියෙන්නේ, කියලා අන්න ඒක තේරුම්ගන්න යි. රූපය කියනකොට අපි, “මගේ රූපය” ඒ වාගේ ම “මම”, සත්ත්වයින් පුද්ගලයින් වශයෙන්, ගෙවල් දොරවල් වශයෙන් සලකන තැන, රූපය හැටියට හම්බවෙන්නේ මෙන්න මේක යි. ඒකයි සත්‍යය. ඒක යි ඇත්ත. ඒ නිසා අපේ විදර්ශනාවේ මූලික අඩිතාලම තමයි, මේ නාම-රූප-විඤ්ඤාණ කියන මේ පරමාර්ථ ධර්ම මතුකරගැනීම. විදර්ශණා භූමියේ වෙන්න. මම මේක මීට ඉස්සෙල්ලා ත් කියලා තියෙනවා. ඒ විදර්ශනාවට යි මේ අත්වැල දෙන්නේ. මේ පටිච්චසමුප්පාදය කියන එක. මේවා හටගන්නේ කොහොම ද කියන එක, මේ හේතු-ඵල දහම කියන එක, මේ ධර්මට්ඨිති ඥානයට අයිති කොටසක්. මේ පරමාර්ථ වූ

නාමරූප ධර්මයෝ ද, ඒ නාමරූප ධර්මයෝ හටගන්නේ කොහොම ද කියන මේ දෙකම එකතුවෙලා තමයි කෙනෙකුගේ සම්මාදිට්ඨියක් ගොඩනැගෙන්නේ.

ඒ නිසා මේකෙන් එකක් හරි හරියට නැතිනම් එයාගේ තුළ සම්මාදිට්ඨිය පරිපූර්ණ නැහැ. අන්න ඒ නිසා ඒ අවබෝධය සඳහා යි හුදෙක් දැනුම සඳහා පමණක් නොවෙයි මේක.

ඒ නිසා ඔබ ඒක අපේ ජීවිතයට සම්බන්ධකරගන්න කියලා ආරාධනා කරමින් මගේ දේශනාව අවසාන කරනවා. ඒ නිසා හැම දෙනාට ම ඒ ප්‍රශ්න ගැටළු අහලා මේකේ නො තේරෙන තැන් තියෙනවා නම් මතුකරගන්න අවස්ථාව දෙනවා. හැමදෙනාට ම තෙරුවන් සරණ යි.

ප්‍රශ්නය:- අවසරයි. අර අන්තිමට කිව්ව රූප සමුට්ඨාන කියන කොටසේ අපි සාමාන්‍යයෙන් දැකලා තියෙනවා ස්වාමීන් වහන්ස, අර ලක්ඛණ රූප හතර උපවය, සන්තති, ජරතා, අනිච්චතා වශයෙන් ගන්න එක, මේ කමීප රූපවලට උපවය සන්තති අරගෙන කමීප රූප විස්සක් විදියට. එතකොට අනික් ඒවාට මේ චිත්තප රූප දාහත යි. රූපප රූප පහළොව යි. ආහාරප රූප දහතුනයි කියලා මේ විදියට ගන්නවා. ඕක අපට විසඳාගන්න තියෙනවා ලොකු ප්‍රශ්නයක්. දැන් උපවය සන්තති ගන්නවා නම්, ඇයි ජරතා, අනිච්චතා එතැන්ට ඇතුළත් නො වෙන්නේ. ඒකත් පැහැදිලිකරගන්න ඕන. ඊළඟට ජරතා අනිච්චතා දෙකත් නිෂ්පන්න රූප වශයෙන් ගන්නකොට

ගන්නවා නේ ද කියලා. පොඩ්ඩක් ස්වාමීන් වහන්ස, ඒක පැහැදිලි කරලා දෙනවා නම් බොහොම පින්.

පිළිතුර:- එතැන නිෂ්පන්න රූප, අනිෂ්පන්න රූප කියන කොට, නිෂ්පන්න රූප හැටියට පොදුවේ ගන්නකොට ගන්නවා. නමුත් නිෂ්පන්න, අනිෂ්පන්න බෙදනකොට අනිෂ්පන්න රූප හැටියට තමයි, උපවය, සන්තති, ජරතා, අනිච්චතා පෙන්නන්නේ. බොහෝවිට අද ධර්මයේ කමිෂ් රූප දහඅටයි පෙන්නන්නේ. ඇතැම් තැන්වල මේ විස්ස පෙන්නනවා ඇති. බොහෝ විට සංග්‍රහ ග්‍රන්ථවලත්, සඳහන් වෙන්නේ දහඅට යි. දහඅට තමයි ඒකාන්ත කමිෂ් රූප නවය යි. අනේකාන්ත කමිෂ් රූප නවයයි හැටියට තමයි පෙන්නන්නේ.

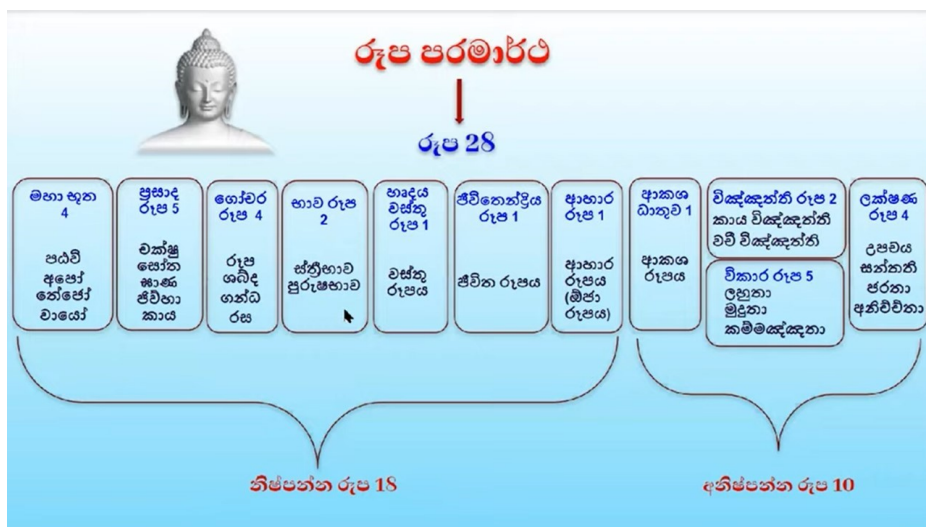
නැවත ප්‍රශ්නය: ස්වාමීන් වහන්ස, අර උපාදින්න සිතේ තමයි ඒක හම්බවෙන්නේ.

පිළිතුර:- කොහේ ද? ධර්ම සම්මුතියේ ද?

නැවත ප්‍රශ්නය: භාවනා කියන පොතේ, අති පූජනීය නාදයෙන් අරියධම්ම ස්වාමීන් වහන්සේගේ.

පිළිතුර: සාමාන්‍යයෙන් පොදුවේ ගන්නකොට ගන්න පුළුවන්. නමුත් අපි ඒක බෙදනකොට, නිෂ්පන්න, අනිෂ්පන්න කියලා බෙදනකොට, එතකොට ගන්න බැහැ. සාමාන්‍යයෙන් රූප වශයෙන් උපවය සන්තති ගත්තහම, ඒකේ ඇත්තා වූ ඒ ඔය ජරතා අනිච්චතාවය කියන රූපය බිඳීම කියන එක අපට ධර්මයක් වශයෙන් පෙන්නන්න බැහැ නේ. උපදින එක අපට පෙන්නන්න පුළුවන්. ඉපදීම. සන්තතියත් පෙන්නන්න

පුළුවන්. ජරතාව, අනිච්චතාවය කියන එක පැවැත්ම හා ඉපදීම කියන එක අපට යමක් ප්‍රකටවෙන නිසා ඒක ගන්න. (මගේ මේක පෞද්ගලික අදහසක්. ඒක මම තව ටිකක් බලන්නම්.) නමුත් ජරතා අනිච්චතාවය කියන එක අපට පෙන්නන්න පුළුවන් දෙයක් නෙවෙයි, බිඳීම කියන එක. ඒක නැති බව කියන එක වටහාගතයුතු එකක්. නමුත් ඉපදීම කියන එක අපිට පෙන්නන්න පුළුවන් එකක්. පැවැත්මක්, සන්තතියක්, පෙන්නන්න පුළුවන් එකක්. ඒ වගේ අර්ථයකින් වෙනත් ඇති ගන්නවා ඇත්තේ. මම ඒක ටිකක් බලන්නම්. බොහෝවිට මේවාගේ තියෙන්නේ දහඅටක් හැටියට කමීජ රූප මේකේ ගත්තහම. මේ තියෙන්නේ

ඔබට පෙනෙනවා ඇති කමීජ රූප කිව්වහම මේ කමීයෙන් උපදවන රූප චේතනා විසිපහක්. අකුසල චේතනා හා කුසල් රූපාවචර කුසල් පහයි. ඔක්කෝම මේ සිත් විසිපහෙන් තමයි කමීජ රූප උපද්දවන්නේ. එතකොට ඒකාන්ත කමීජ රූප තමයි මේ මුලින් පෙන්නලා තියෙන්නේ. ප්‍රසාද රූප පහ. භාවරූප

දෙක. හෘදයවස්තු රූපය, ජීවිත රූපය, කියන මේ නවය, අනේකාන්ත වශයෙන් මේ අවිනිර්භෝග රූප අට කියන්නේ ශුද්ධාශ්ඨකයේ, පට්ඨි ආදී ශුද්ධාශ්ඨකයේ, පරිච්ඡේද රූප එක කියන එක මේක කමීප රූපවලත් විත්ත සෘතු ආදී පොදුවේ කියනවා. මේවා කමීයෙනුත් උපදින නිසා නවයක් දාලා තියෙනවා. ඒකාන්ත නවය යි. අනේකාන්ත නවයයි කියලා දහඅටක් තමයි බහුතරයක් බොහෝ තැන්වල පෙන්නන්නේ. අරක සමහරවිට පෙන්නන්න හේතුව අර වගේ න්‍යායක් වෙන්න පුළුවන්. නමුත් මෙතැන ධර්ම වශයෙන් ගත්තහම මේ ටික බොහෝ තැන්වල පෙන්නනවා. ඉතින් මම ඒක පොඩ්ඩක් මගේ අදහසක් වශයෙන් මම ඒක කිව්වේ. මම තව ටිකක් විමසලා බලලා ඒකට උත්තරයක් දෙන්නම්.

තෙරුවන් සරණ යි.

ප්‍රශ්නය:- අවසර යි ස්වාමීන් වහන්ස, නිෂ්පන්න රූප දහඅටෙන්, පරමාර්ථ වශයෙන් ඇති රූප විදියට ගත්තහම හරිද?

පිළිතුර:- ඔව්. නිෂ්පන්න රූප පරමාර්ථ වශයෙන් ඇති, ප්‍රත්‍යයෙන් හටගන්න රූප. අරවා ඒ රූප නිසා විද්‍යමානවන රූප. අනිෂ්පන්න රූප.

තෙරුවන් සරණ යි.

ප්‍රශ්නය:- ස්වාමීන් වහන්ස, ප්‍රත්‍යයෙන් ඇතිවන නාමරූපවල, අනිත්‍ය-දුක්ඛ-අනාත්ම කියන ත්‍රිලක්ෂණය තිබෙන්නේ විඤ්ඤාණයේ තිබෙන අනිත්‍ය ස්වභාවය නිසාද?

පිළිතුර:- ඒ සියලු දේ ගත්තොත් රූපවල තියෙන ධර්මතාවයක් තමයි, ඒවා ප්‍රත්‍යයෙන් හටගන්නා බව. එතකොට මේ ධර්ම හැම එකක ම තියෙනවා ප්‍රත්‍ය කියන එකත්, ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත්ත ධර්මයන්ගෙන් තියෙන ධර්මතාවයක් තමයි, ඒවා නිත්‍ය නැති බව. හටගත්ත සැනින් බිඳිලා යන බව එහි තියෙන ධර්මතාවයක්. එතකොට ඒක කෙනෙක් කරන එකක් නෙවෙයි. හටගත්ත සත්‍යය බිඳෙනවා කියන එක ධර්මතාවයක්. එතකොට ඒක විඥානයන්ගෙන් තියෙනවා. නාමරූප ධර්මයන්ගෙන් තියෙනවා. නමුත් දැන් මෙතැන අපි වෙන්කරගන්නවා, විඥාන ප්‍රත්‍යයෙන් නාමරූප කියනකොට විඤ්ඤාණය නිසා නාමරූපවල ඉපදුණා නම්, එතකොට හේතුව විඥාන ය. ඵලය නාමරූප. ඒක එතකොට ඇත්තට ම මේ හේතුව නිසා ඵලය හටගත්තේ, ඵලය නැතිවෙනකොට ඵලය බිඳෙනවා. ඉතින් ඒ නිසා මෙතැන අනිත්‍යතාවය අපට පැහැදිලියි. ඒ විදියට පෙන්නන්න පුළුවන්. එතකොට විඤ්ඤාණය, හේතුව නැතිවෙනකොට ඒ නිසා හටගත්ත ඵල ධර්මයක් තියෙනවා නම්, ඒක නැතිවෙනවා. ඒක නේ අර මවුකුසයේ දී අර පෙන්නුවේ. මවුකුසට විඤ්ඤාණයක් බැසගෙන නිරුද්ධ වුණේ නම් නිරුද්ධ වුණා නම් මේ නාමරූප ධර්මයන්ගේ පැවැත්මක් වෙනවා. මන එහෙම වෙන්න විදියක් නැහැ. මවුකුසකට විඤ්ඤාණය බැසගත්තේ නැතිනම් මේ නාමරූප ධර්මයන්ගේ හටගැනීමක් වෙනවා ද? නැහැ. එහෙම වෙන්නත් බැහැ. ඒ නිසා විඥානය කියන යමක් ඇත් ද, එයම හේතුවයි, එයම ප්‍රත්‍යයයි මේ නාමරූපයන්ට.

හැබැයි ඒක අනික් පැත්තටත් එන්න පුළුවන්. යම් වෙලාවක මේ නාමධර්මයෝ විඤ්ඤාණයේ පිහිට ලබනවා නම්, එතකොට ඒ විඥාන ධර්මයෝ විඥානයේ හටගත්තේ නාමරූපය නමැති හේතුවෙන්. ඒ නිසා එතැනත්, ඒ පැත්ත බලනකොට ඒ අනිත්‍යතාවයට හේතුවෙලා තියෙන්නේ නාමධර්ම යි. උදාහරණයක් වශයෙන් අපි කියමුකො අප තුළ ලෝභයක් ඇතිවෙච්චි දෙයක ලෝභය නිසා නැවැත නැවැත ලෝභමූල සිත් උපදිනවා. එතකොට ඒ ලෝභමූල සිත් අපට උපදින්න හේතුවුණේ මේ ලෝභය නමැති නාම ධර්මය නිසා තමයි බොහෝ ඒක පදනම්කරගෙන සිත් උපදින්න හේතුව. ඒ නිසා ඒ ලෝභය යම් කලෙක නිරුද්ධවුණොත්, නැතිකළොත්, ඒ ලෝභය නිසා හටගත්තු සිත් සියල්ලම නිරුද්ධවෙලා යනවා. එතකොට ඒ පැත්ත බලනකොට අපට හම්බවෙන්නේ, සිතේ අනිත්‍යතාවය යි. නාම ධර්ම නිසා, ඒ ප්‍රත්‍යය නිසා හිත බිඳෙනවා කියලා. අනිත් පැත්තට ගත්තොත් හිත බිඳෙන නිසා නාමධර්ම නිරුද්ධ වෙනවා. ඒ නිසා මේ විදියට ඔවුනොවුන්ට ප්‍රත්‍ය හා ප්‍රත්‍යුත්පන්නභාවය තමයි මේ ලෝකයේ පැවැත්ම, ඇතිවීම, නැතිවීම කියලා කියන්නේ. ඉතින් ඒ නිසා අපි එක පැත්තකින් බැලුවොත් අර විදියටත්, අනිත් පැත්තෙන්, මේ දෙපැත්තෙන් ම බලලා අපි ඒක තේරුම්ගන්න ඕන. මම හිතන්නේ තේරෙන්න ඇති ඒ කාරණාව. තෙරුවන් සරණ යි.

ප්‍රශ්නය:- (අපැහැදිලි යි.) ස්වාමීන් වහන්ස මහානිදාන සූත්‍රයේ තියෙන පන විදියට ගත්තෝතින් ඒ දේශනාවේ විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං කිව්වහම ඒකක්ෂණික නෙවෙයි නේ ද?

පිළිතුර:- ඔවු ඔවු. එතැන ඒකක්ෂණික නෙවෙයි. සූත්‍රවල සියල්ල ම තියෙන්නේ නා නා චිත්තක්ෂණික වශයෙන්.

නාමරූප කියලා තියෙන්නේ. ඒක වෙන්නත් පුළුවන්. නාමරූප වෙන්නත් පුළුවන්. ඒ වාගේ ම නො වෙන්නත් පුළුවන්. ඊට පස්සේ එතැන ගොඩාක් විට පෙන්නලා තියෙන්නේ මේ කාම භූමිය කේඥ කරගෙන පෙන්නාපු බවක් නේ තියෙන්නේ. නාමරූප දෙක ම පෙන්නලා මවුකුස පෙන්නනවා. ඕපපාතික සත්ත්වයින් වශයෙන් පෙන්නලා, එහෙම නේ. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ වෙලාවට, ඒ සත්ත්වයින් මුල්කරගෙන කරපු දේශනාවක්. ඉතින් ඒ නිසා සමහරවිට මේක බ්‍රහ්මලෝකයේ කළා නම් මේක වෙනස්වෙන්න පුළුවන්. ඉතින් ඒ නිසා එතැන ඒ සූත්‍ර ක්‍රමයේ දී පෙන්නලා තියෙන එක ඒ නා නා විත්තක්‍ෂණ වශයෙන් පටිච්චසමුප්පාදය විග්‍රහකිරීමක්.

නැවත ප්‍රශ්නය: (අපැහැදිලි යි.) ... එස්ස මනසිකාරය කියන එක, ඒ ගති ටික චෛතසික වගේ නේ. ... විඤ්ඤාණයක් නැතුව ... එතැන සඳහන් නොවෙන්න විශේෂ හේතුව මොකක් ද?

පිළිතුර:- අනිත් ඒවා ද?

නැවත ප්‍රශ්නය: (අපැහැදිලි යි.) ... චෛතසික ටික ඇතිවෙන්නේ අනිවායථීයෙන් විඤ්ඤාණයත් එක්ක නේ. එතකොට ඒ අර ... නාමරූප ඇතිවෙන්නේ ... සිත නැත්තේ ඇයි කියන එක ...

පිළිතුර:- ඒක තමයි මම කිව්වේ. අර මම මුලින් කිව්ව විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් උපදින නාමරූප පෙන්නනකොට විඤ්ඤාණය හේතුවෙලා උපදින නාමධර්ම පෙන්නන කොට හිත ගන්න බැහැ නේ. නමුත් හිත තියෙනවා. මේවා සහජාතව යි උපදින්නේ. නමුත් සහජාතව ඉපදුනාට, ඉපැද්දුවේ කෙනා එතැනට දාගන්නේ නැහැ. එතකොට ඒ නිසා දැන් එකට

තිබුණාට ඒ ප්‍රත්‍යභාවය පෙන්නනකොට ඒක කතාකරන්න
 බැහැ. පොදුවේ රූපධර්ම මොනවාද, නාමධර්ම මොනවාද කියලා
 ඇහුවොත් නාමධර්මවල ඔය ටික වේදනා-සංඥා-සංඛාර-
 විඤ්ඤාණ කියලා කියන්න පුළුවන්. හැබැයි ඒ විඤ්ඤාණය
 නිසා නාමධර්ම මොනවාද කියලා ඇහුවොත්, ඒ විඤ්ඤාණය
 නිසා දැනගන්නකොට, ඒ විඤ්ඤාණය අයිත් කරලා තමයි
 අනික් ටික පෙන්නන්න වෙන්නේ. නමුත් එකට තියෙන්නේ.
 දැන් වේදනාව නිසා අපි හටගත්තා කිව්වොත් අපි කියමුකො
 සුඛ වේදනාව සමග යෙදෙන ධර්මයෝ මොනවාද කියලා
 ඇහුවොත්? සැප වේදනාව සමග යෙදෙන්නේ මොනවාද
 කියලා ඇහුවොත්, උදාහරණයක් වශයෙන් අපි කියමු මේ
 විදියට: අපි කියමුකො, කිරි එකක් තියෙනවා. කිරි එකේ වතුර
 සමග එකතුවෙලා තියෙන්නේ මොනවාද කියලා ඇහුවොත්,
 අපි කියන්නේ මොනවා ද? ඒකේ සීනි තියෙන්න පුළුවන්. තේ
 කහට තියෙන්න පුළුවන්. කිරි තියෙන්න පුළුවන්. ඉඟුරු
 තියෙන්න පුළුවන්. වතුර සමග යි මේ. හැබැයි මේකේ වතුරත්
 තියෙනවා. නමුත් වතුර සමග මිශ්‍රවෙලා තියෙන්නේ කියලා
 කිව්වොත් වතුර ගන්නේ නැහැ. වතුර ගන්නේ නැතුව ඒකේ
 මිශ්‍රවෙලා තියෙනවා. අන්න ඒ වාගේ විඤ්ඤාණය නිසා
 උපදින නාමරූප මොනවාද කියලා ඇහුවොත්, අර වතුරවල,
 මේ කිරි එකේ වතුර සමග, උණුවතුරත් එක්ක මිශ්‍රවෙලා
 තියෙන්නේ මොනවාද කියලා ඇහුවොත්, ඒක දන්නේ නැතුව
 අර ටික පෙන්නනවා වගේ, **විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූපං**
 කියන කොට ඒකෙන් උපදින ධර්මයි පෙන්නන්න ඔන. නමුත්
 සහජාතව ඒ සියල්ල තියෙනවා. වැටුහෙන්න ඇති මම
 හිතන්නේ.

නැවත ප්‍රශ්නය: ස්වාමීන් වහන්ස සහජාත කිව්වෝතින් ඒ
 ඒකක්‍ෂණිකව තේද එන්නේ ස්වාමීන් වහන්ස?

පිළිතුර: නැහැ මේ සහජාන කිව්වහම ඒ හිතේ තමයි. එකට උපදින කියන සහජාන කියන සිතත් සමග ම ඒකක්ෂණිකව කියන එක යි සහජාන කියන්නේ. එතකොට ඒ සහජාන ප්‍රත්‍යය නාමරූප දෙකේ ම ලැබෙන්න පුළුවන්. හැබැයි ඒ නාමරූප දෙකේ ලැබෙන්නේ බොහෝවිට උත්පත්ති ක්ෂණයේ. ඊට පස්සේ රූපය හැම වෙලාවේ ම පුරේජාන යි. නාමධර්ම පව්වාජාන යි. පසුව උපදින්න පුළුවන්. ඒ වාගේ ප්‍රශ්න තියෙනවා. දැන් ඇහැ මුලින් ඉපදිලා පසුව උපදින වක්ඛු විඥානයකින් ප්‍රත්‍යවෙන්නේ. එතකොට වක්ඛු විඥානය අපට රූපයක් පෙනෙනවා කියන තැන අපි ඇහැ රූප දෙක ගත්තොත් සහජාන නැහැ. එකට නෙවෙයි උපදින්නේ. ඇහැ-රූප මුලින් ඉපදිලා තියෙන්නේ. ඒක උපදින්නේ කමිය නිසා යි. අපි මේ බලන්න ඕන කියන සිතත් එක්ක නොවෙයි ඇහැ උපදින්නේ. ඇහැ කමියෙන් හටගන්නේ. ඒ කමියෙන් හටගන්නා එකට සිත සම්බන්ධයක් නැහැ. ඒක නේ නිරෝධ සමාපත්තියට සමවැද්දන් ඇහැ කියන එක නිරූපදිනව තියෙනවා. හැබැයි, හිත නිරුද්ධ යි. ඇහැ තියෙනවා. ඒ වගේ ඒ ඇහැ උපදින එක වෙනම ප්‍රශ්නයක්. ඒක කමිය නිසා මුලින් හටගෙන ඒ මුලින් හටගත්තු ඇහැ වක්ඛු ප්‍රසාදය ඇසුරුකරගෙන ඒ ඇහැට ගැටිවිච්චි රූපය අරමුණු කරලා වක්ඛු විඤ්ඤාණය උපදිනවා. එතකොට වක්ඛු විඤ්ඤාණය ගත්තහම පව්වාජාන යි. පසුව යි ඉපදුනේ. ඇහැ ගත්තහම පුරේජාන යි. ඒක මුලින් හටගත්තේ. ඒ දෙක සහජාන නැහැ. හැබැයි, ප්‍රතිසන්ධි මොහොතේ උපදින ප්‍රතිසන්ධි සිතත් සමගම උපදිනවා වස්තු රූපය කාය දශක, භාව දශක, වස්තු දශක කියන මේ රූප සහජානව එකට උපදින්නේ. හැබැයි ඒවා ඔහොම මිශ්‍ර නැහැ. සම්ප්‍රයුක්ත නැහැ. නමුත් එකට උපදිනවා.

ඒ නිසා ඒ සහජාත කියන එක ගන්න වෙන්තේ ම එකක් ක්ෂණිකව, එකට හටගන්නවා කියලා.

ප්‍රශ්නය:- (අපැහැදිලි යි.) ස්වාමීන් වහන්ස, මම දේශනාවල අහලා තියෙනවා ඔබ වහන්සේ අරූප සත්ත්වයන්ට රූපයක් නැහැ කියන එක ... එහෙම නම් කොහොම ද, අරූප ධ්‍යානයෙන් චූතවෙන කොට ... අරූප ධ්‍යානවල. ... එහෙම නැතිනම් ප්‍රශ්නයක් අහනවා ඒ කට්ටිය එයාට කොහොම ද එතකොට චූතවෙලා කාමලෝකයේ උපදින කොට කොහොම ද ආයෙ රූපයක් පහළවෙන්නේ.

පිළිතුර:- ඒ ප්‍රශ්න උත්තර ඉතින් මේ ඒවා තාත්වික නැහැ. ප්‍රායෝගික නැහැ. ඇහැ කියන රූපයක් කියලා, රූප කියන එක අපට වැටහෙන්න පුළුවන්. මේතැන කතාකරන්නේ රූප හැටියට වැටහෙන ස්වභාවය නෙවෙයි. මෙතැන කතාකරන්නේ පරමාර්ථ වශයෙන් ඇති දේවල්. දැන් අපි කියමුකෝ ධර්මයේ රූප කියන එක සඳහන් වෙන්නේ, **චක්ඛුං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං** කියලා යි. එතකොට මේ **චක්ඛු විඤ්ඤාණං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං**. දෙක ම පියරූප සාතරූප කියලා කතාකරලා තියෙන්නේ. දැන්, **චක්ඛු විඤ්ඤාණං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං** - චක්ඛු විඤ්ඤාණය එතැන, චක්ඛු විඤ්ඤාණය ලෝකයේ රූපයක් කියලා නෙවෙයි ඒ කිව්වේ. ප්‍රිය ස්වරූපයක් කියන අර්ථය කියන එකත් මේ රූප කියන දේ ප්‍රිය ස්වරූපයක් කියන අර්ථයෙන් පියරූපයක් කියලා කියන්න පුළුවන්. එතකොට ඒ නිසා අපි දැන් නෑ කියලා රූපයක් වැටහෙන්න පුළුවන්. හිතට වැටහෙන එක අනෙකක්. නමුත් ඒක ධර්මයක් වශයෙන් විද්‍යාමානව උපදිනවා

ද කියන එක පිළිබඳව ඒකෙනෙකුයි අපි මේ රූප කියන එක සඳහන් කරන්නේ.

ඉතින් ඒ නිසා, එතැන ඊළඟ කාරණාව තමයි රූපයක් නැතිනම් කොහොම ද මේ බ්‍රහ්මයා නැවත කාමලෝකයේ රූප ප්‍රතිසන්ධියක් ගන්නේ කියන එකට ඒක කිසි සේත් පදනම් වෙන්නේ නැහැ. මොකද, රූපයකින් නෙවෙයි රූප උපද්දවන්නේ. ඒ නිසා මේ ධර්මයේ අපට පැහැදිලිවෙන එකක් මේ. හිතීන්, කම්මයෙනු යි රූප උපද්දවන්නේ. එතැන බ්‍රහ්මලෝකයේ ඉන්නා අයට කාමාවචර කුසල් අකුසල් ඇතිවෙනවා. ඒ කුසල් අකුසල් ඇතිවෙන්න රූපය ඒකාන්ත වශයෙන් පදනම් වියයුතුයි කියලා ධර්මතාවයක් නැහැ. ඉතින් ඒ නිසා කෙනෙකුට ලෝභය උපදින්න රූපය ම තියෙන්න ඕන නැහැ. නැති රූපයක් සිහි කරලා ලෝභය උපද්දවාගන්න පුළුවන්. එතකොට අපට අපි කියමුකො අරුපී බ්‍රහ්මලෝකයේ ඉන්න කෙනාට, එයාට සිහිකරන්න පුළුවන් නේ. මොකක් ද, රූප ධර්මයක් සිහිකරන්න පුළුවන්. හිතලා සිහිකරන්න පුළුවන්. සිහි කරා කියලා ඔහුට රූපයක් යෙදිලා ද? නෑ.

දැන් අපට උදාහරණයක් වශයෙන් අපි ධ්‍යාන පිළිබඳව සිහිකරා කියලා අපි ධ්‍යානවලට පත්වෙලා නැහැ නේ. ඒ වාගේ ම අපි මනුස්සයෙක් වශයෙන් ඉපදිලා අපි තිරිසන් සතුන්ට උපදින ඒ සිතක් අපට ඇතිවුණා කියලා අපි තිරිසන්ගත සත්ත්වයින් වෙලා නැහැ නේ.

ඉතින් අන්න ඒ වාගේ මේ හින් ඉපදුන පමණකින් ඒ සත්ත්වයින්ට රූපය පිළිබඳ වැටහිවි පමණකින් එතැන රූපය තියෙනවා නෙවෙයි. ඒ නිසා ලෝභය, මෝහය කියන දේවල් අරුපාවචර ලෝකවලත් හටගන්නවා. එතකොට ඒ ලෝභය පදනම්වෙවි කම්ම නිසා ම වෙන ලෝකයක රූපයක්

උපද්දවනවා මිසක්, කමියෙන් උපද්දවනවා මිසක්, එතැන රූපවලින් රූප උපද්දවන්නේ නැහැ. එහෙම කොහේවත් ධර්මතාවයක් නැහැ. ඒ නිසා ඒවා අභිධර්මය ආදී මේ ධර්මයන් පිළිබඳව නොදන්නාකම නිසා තමයි ඒවා කියන්නේ.

ඕක අද කාලයේ විතරක් නෙවෙයි, බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයෙන් තිබුණා. කථාවත්ථුප්පකරනයේ මොග්ගලීපුත්ත මහ රහතත්වහන්සේ ඕක ඉස්සරහට ගන්නවා. අරගෙන එහෙම වාද තිබ්ලා තියෙනවා. එක එක අය අතර. එතැන අරූප ලෝකයේ රූපයක් තියෙනවා කියලා කියනවා නම් ඒකට චතුරවොකාරය යි නොකිය යුතු යි. සතරස්කන්ධයක් ය යි නොකිය යුතු යි. ඒකට අරූප භවය යි නො කිය යුතු යි කියලා කියනවා. ඉතින් ඒ නිසා එතැන ස්කන්ධ රූපයක්, සියුම් හරි රූපයක් තියෙනවා නම් අහනවා, ඒ රූපය සතරමහාධාතූන්ගෙන් යුක්ත යි. පඨවි-ආපෝ-තේජෝ-වායෝ-වණ්ණ-ගන්ධ-රස-මිශ්‍ර කියන මේ රූප ටිකෙන් පෙන්නුවේ ඕක නේ. එතකොට රූපයක් තියෙනවා නම් ඔය ටික තියෙන්න ඕන. එහෙනම් එතැන රූපස්කන්ධය යෙදිය යුතු යි. එතැන රූපස්කන්ධයක් තියෙනවා නම්, ඇයි බුදුරජාණන් වහන්සේ සතරස්කන්ධයක් පෙන්නන්නේ? සියුම් හරි රූපයක් තියෙනවා නම් ඒක සතරමහාධාතුවෙන් යුක්ත එකක් වෙන්න ඕන. එහෙනම් එතැන රූපස්කන්ධය පනවන්න ඕන. නමුත් එහෙම පනවන්නේ නැත්තේ එහෙම අපට වැටුහෙන්නේ නැති අප්‍රකට හෝ, පරමාර්ථ වශයෙන් ඒ සතරමහාධාතූන්ගෙන් හටගත් රූපයක් එතැන තියෙනවා නෙවෙයි. එහෙම හටගන්නේ නැහැ.

අසඤ්ඤ තලය ගත්තහම, අසඤ්ඤ තලය රූප පටිසන්ධියක්. එතැන නාමධර්ම කිසිවක් නැහැ. ඒ ඒ චේතනාවට අනුව යි.

ඇයි දැන් අරූප ලෝකයේ රූපයක් නැතුව උපදින්නේ? අරූප ලෝකයේ හැම වෙලාවේ ම **රූප සඤ්ඤානං අත්ථගමාය, පටීස සඤ්ඤාණං සමතික්ඛමාය** කියලා රූප සංඥාවක්වත්, රූපයට තියෙන සියලු ආශාවන් සිහි නො කර, අතහැරලා, ඒවා සියල්ල යටපත්කිරීම් වශයෙන් තමයි අරූප ධ්‍යාන උපදවාගන්නේ. එතකොට එයාගේ අරූපධ්‍යාන උපදවාගත්තු ඒ කමී චේතනාව තුළ රූපය පිළිබඳ සිහිකිරීම් මාත්‍රයක්වත් නෑ. ඒ රූපය පිළිබඳ සහමුලින් ම කලකිරීම නො ඇලීම යටපත් කරලා තියෙන නිසා, ඒ කමීයෙන් උපද්දවන්නේ රූපයක් නැතුව යි. ඒ නිසා කමීයට අනුව රූපයක් නැතුව උපද්දවන්නේ. ඊට පස්සේ යමිකිසි කෙනෙක් කමීයක් කරනවා රූපයට ආසා කිරීම් වශයෙන්. එතකොට ආපසු එයාට රූපයක් ඇතුව උපදිනවා. එතකොට ඒක උපදින්නේ කමීයේ තියෙන චේතනාවත් එක්ක මිසක්, රූපයක් නෙවෙයි නැවත රූපයක් උපද්දවන්නේ හේතුවෙන්.

තෙරුවන් සරණ යි.

ප්‍රශ්නය:- ඒ ප්‍රශ්නයට ම අදාලව තව ටිකක් පැහැදිලි කරගන්න ස්වාමීන් වහන්ස, මේ අරූපී ධ්‍යානයක් උපදවාගත්ත කෙනා අරූපී ධ්‍යානයක් තියෙනකම් පංචවොකාර භවයට එන්නේ නැහැ. පංචවොකාර භවයට එන්නේ අරූපී ධ්‍යානයෙන් පිරිහුණාම යි කියන එක තමයි මගේ සාමාන්‍යයෙන් අවබෝධය තියෙන්නේ. ඒක හරි ද ස්වාමීන් වහන්ස?

පිළිතුර:- එතකොට අපි අරූපී ලෝකය ගැන කතාව. එතැන ඉන්න කෙනෙක් අරූප ධ්‍යානයෙන් පිරිහෙන්න පුළුවන්.

නැවත ප්‍රශ්නය: පිරිනුණෙක් පමණක් පංචවොකාර භවයට එනවා. එතකොට **අවිජ්ජා පච්චයා නාමරූපං**. එතකොට සාමාන්‍ය විදියට ප්‍රතිසන්ධියක් ගන්නවා?

පිළිතුර:- ගන්නවා. ගන්නවා. ඒක එහෙම තමයි. එතකොට එයා රූප භවයේ ම නැවත උපදින්න නම් එයා එතැන ඉඳං ආපසු අරූපාවචර ධ්‍යාන උපදවාගන්නවා. උපදවාගෙන ඉහළ ඉහළ ධ්‍යාන උපදවාගත්තොත් එයා අරූප ලෝකයේ ම උපදිනවා. එයා එතැන දී නැවත අරූපාවචර ධ්‍යාන උපදවාගන්න උත්සාහවත් වුණේ නැතිනම්, එයා ස්වභාවයෙන් ම එන්නේ කාම ලෝකයට යි. එයා සසර කරපු කමියට අනුව කාමලෝකයට එනවා. එතකොට එයා හිටපු ධ්‍යානයට විපාක වශයෙන් ඉපද්දා නම් ඒ කමිය අයින් වෙන කොට එයා නැවත ධ්‍යාන උපදවා ගත්තේ නැතිනම් ස්වභාවයෙන් ම කාමලෝකයට එනවා. නැතිනම් ඔහු ඒ රූප ලෝකයෙහි ම තව තැනක උපදින්න පුළුවන් ඉහළ ඉහළ.

තෙරුවන් සරණ යි.

ප්‍රශ්නයක්:- (අපැහැදිලි යි.) මෑණි කෙණෙක් ප්‍රශ්නයක් ඇහුවා අර ... උපවය රූපය හා සන්තති රූපය ගැන. එතැන දී අර අනිෂ්පන්න රූප විදියට උපවය රූපය, කමීප රූපයක් වෙන්නේ විශේෂයෙන් ම අර රූපප් ඉපදවීමේ ඒකයි මේ සන්තති රූපයේ මේ ඉපදුම මේ රූප කලාප පවත්වාගෙන යන විදියට නේ මේ සන්තතියක් හැටියට තියාගන්න එපාය, නේ ද ස්වාමීන් වහන්ස. අනික ජරතා අනිච්චතා රූප දෙක, ඒ රූපවල බිඳීම හින්දා ඒ රූප දෙක කමීප රූප හැටියට ගැනෙන්නේ නැහැ නේ ද ස්වාමීන් වහන්ස. නැතිනම් ඒ විස්ස

සම්පූර්ණ වෙනවා අර අටත් එක්ක අර ඒකත් එක්ක විස්සයි කියලා සම්පූර්ණවෙනවා කියලා තමයි මමත් අහලා තියෙන්නේ. මොකද, ඒ උපදින රූපය ඒකේ රූප කලාපවල ... නිසා හටගන්න ... රූප ටිකයි ඒ පැවැත්ම හින්දා ඒ රූප දෙක අරන් තියෙනවා කමිස රූප විස්සක් කියලා ගන්න කොට නමුත් අර ජරතා සහ අනිච්චතා රූප දෙක ඒ රූපවල ම අභාවයට යන්න සහ වැයවීම නිසා, බිඳීයෑම නිසා ... ඒ ජරතා අනිච්චතා කියන රූප දෙක ගන්නේ නෑ කියලා තමයි මම ... පොඩ්ඩක් ඒක හරිද කියලා ඔබවහන්සේගෙන් අහන්න කැමැති යි.

පිළිතුර:- ඒක අපට පොඩ්ඩක් විමසන්න වෙන කාරණාවක් තියෙනවා. එම පදනමින් ගත්තත් දැන් උපවය සන්නති කියන එක ගත්තහම උපවය කියලා වෙන ම රූපයක් නැහැ නේ. එතකොට අර අපි නිෂ්පන්න රූප ගත්තා නම් ඒ නිෂ්පන්න රූපයන්ගේ උපදින අවස්ථාව කියලා සත්‍ය වශයෙන් තියෙනවා. නිෂ්පන්න රූපයන්ගෙන් උපදින අවස්ථාව තියෙනවා. එතකොට ඒ උපවය රූපයෙන් තවත් නිෂ්පන්න රූප උපද්දවනවා. උපදින රූප ඒ ඇති රූපයන්ගේ ම උප්පාද අවස්ථාව පදනම් කරගෙන තමයි උපවය රූපය කියලා කිව්වේ. ඒ රූපයන් නැවැත නැවැත ඒ ආයුෂ කාලයක් පවතිනවා. ඒක තමයි සන්නතිය කියලා කියන්නේ. රූපයේ සන්නතිය හැටියට අපි චිත්තක්‍ෂණ දාහතක් හම්බවෙනවා සන්නතිය හැටියට. එතකොට මේ අතර ඇත්තට ම දිරිම කියලා කියන්නේ සන්නතියේ ම ඇතුළත් කොටසක් දිරිම හැටියට හම්බවෙන්නේ. අන්න ඒක හොඳ කාරණාවක්. එතකොට අනිච්චතාවය කියලා වෙනම එකක් පනවන්න පුළුවන්. දිරිම කියලා අර සන්නතියේ ම ඇති ස්වභාවයක් තමයි දිරිම හැටියට පෙන්නන්න පුළුවන්. ඒ නිසා මේක

සාමාන්‍යයෙන් ධර්ම වශයෙන් බැලුවොත්, කම්ප රූප පරමාර්ථ වශයෙන් නිෂ්පන්න වශයෙන් විස්සක් තියෙනවා කියලා ගත්තොත් වැරදි යි. ඒක වැරදි යි. නමුත් එහෙම තමයි බොහෝ විට කම්ප රූප ගන්නේ. ගයාන් මහත්මයා කියපු එක ඊට පස්සේ මාත් අර ඉස්සෙල්ලා කිව්වේ. ඉතින් සාමාන්‍යයෙන් අපට මෙහෙම වෙන්න ඇති කියලා තමයි සලකාගන්න වෙන්නේ. නමුත් කෙනෙකුට ඒකට විරුද්ධව තර්ක කරන්න පුළුවන් හැකියාව තියෙනවා. මොකද, අනිච්චතා රූපය බිඳීම රූපය කියන එකක් ඉතින් අර කම්ප රූපවලත් ඒක තියෙනවා. තියෙන නිසා ඒකත් ඕන නම් ගන්න පුළුවන්. ඇයි ගන්න බැරි කියලා කෙනෙකුට කිව්වොත් ඒකට අපට පැහැදිලි සාධක ඉදිරිපත් කරන්න බැහැ.

උපවය වගේ ම බිඳීම කියලා එකක් තියෙනවා. නමුත් ඒ නිසා අර බිඳීම කියන එකක් අපට ප්‍රකට නැති නිසා අපට ඒක නොගෙන ඉන්න පුළුවන්. ජරතාව කියන එක නමුත් හැබැයි ඒක ප්‍රකට වෙනවා. ඒ නිසා ඒක ඇයි ගත්තේ නැත්තේ කියන එකක් ප්‍රශ්නයක් තියෙනවා. දැනට අපි අර විදියට දරාගමු. මම ඒකත් පොඩ්ඩක් විමසලා බලන්නම්. ඒක කොහොම ද මේකේ එන්නේ කියන එක. ඒ කියන්නේ අර විදියට සාමාන්‍යයෙන් අපි ඕලාරිකව ගත්තොත් උපවය සන්නතිය කියන එක අපට ප්‍රකට නිසා ඒක ගන්න පුළුවන්, අර කම්ප රූප විස්සක් කියලා. මමත් අහලා තියෙනවා ඔය විස්සේ කතාව. නමුත් ඒක මම ටිකක් ඕක ඇතුළට ගිහිල්ලා හොයන්න උනන්දු වුණේ නැහැ. අපි බලමු ඒක. මම ටිකක් හොයලා බලන්නම්.

තෙරුවන් සරණයි.

ප්‍රශ්නය:- (අපැහැදිලි යි) අවසරයි ස්වාමීන් වහන්ස, ඒක භොයාගන්න විධියක් තිබුණේ නැහැ. දැන් ධම්මසංඝසංඝි අට්ඨකථාවේ තියෙන්නේ ... රූපං ... කියලා විතර යි. ඇත්තට ම අපේ ගෞරවනීය ස්වාමීන් වහන්සේ ඒක ලිහලා දාලා තියෙනවා. එතකොට ඒක ඇත්තට ම අපට ගැටළුවක් වුණා ඒ පොතේ අධ්‍යයනය කරන කොට. ඒ කියන්නේ ස්වාමීන් වහන්සේ ඒ අරගෙන තියෙන විස්සයි දහතුනයි, පහළොවයි, දහතුනයි යි කියලා. ඒ විධියට. එතකොට ස්වාමීන් වහන්ස, අන්තිමට ස්වාමීන් වහන්සේ ඒ ජරතා අනිච්චතාත් එක්ක එකතුකරලා තිබුණා. නමුත් ... තිබුණේ නැහැ. ඉතින් භොයාගන්න තැනක් නැති නිසා යි ස්වාමීන් වහන්ස, ඇහුවේ. ඒක අපට ඔබ වහන්සේ ... බොහොම පින්

පිළිතුර: ඔව්. මම ඒක බලන්නම.

ප්‍රශ්නයක්:- ගෞරවණීය ස්වාමීන් වහන්ස, අර ධම්මසංඝසංඝයේ උපාදින්න රූප කියන තැනත්, අනුපාදින්න රූප කියන තැනත් ඒ දෙකේ වෙනස පොඩ්ඩක් පැහැදිලි කරලා තියෙන බව තමයි තේරෙන්නේ. ඒක විස්තර කරලා දෙන්න ස්වාමීන් වහන්ස.

පිළිතුර:- එතන උපාදින්න අනුපාදින්න එතැන ඔය කමිප් රූපවලට ම සම්බන්ධවෙන එකක්. උපාදින්න කියනකොට එතැන ඇත්තට ම උපාදින්න කියලා කියන්නේ කමියෙන්, තණ්හාව ආදී තණ්හා දිට්ඨි ආදී මේ කමිය නිසා උපදින රූපවලට උපාදින්න රූප කියලා කියනවා. අනුපාදින්න කියලා කියනවා කමී ප්‍රත්‍යය නැතුව උපදින රූපවලට අනුපාදින්න රූප කියලා කියනවා. එතකොට උපාදින්න රූප, අපි කියමුකො

වක්බු, සෝන, සාණ, වක්ඛායනන, සෝතායනන, සානායනන ආදී මේ ප්‍රසාද රූප පහ, ඊට පස්සේ ජීවිතින්ද්‍රිය රූපය, හදයවස්තු රූපය ආදී මේ ඔක්කෝම ඒකාන්ත උපාදින්න රූප. ඒ කියන්නේ කමිය ප්‍රත්‍යාවෙලා ම යි ඉපදිලා තියෙන්නේ. කමිය නිසා ම යි. තෘෂ්ණා ආදී අපි ඒවා කෙලෙසුත් එකතු කරලා ගත්තොත් එහෙම යි ඉපදිලා තියෙන්නේ අර ඒකාන්ත කමීප් ප්‍රසාද උපාදින්න ම යි. අනුපාදින්න කියලා කියන කොට උදාහරණයක් වශයෙන් ගත්තොත් එතැන ශුද්ධාෂ්ඨකය තියෙනවා නම් ඒක උපාදින්න ද විය හැකියි, අනුපාදින්න ද විය හැකි යි. පඨවි ධාතුව ගත්තොත් කමිය මුල්වෙලා වෙනවා. ඒ නිසා උපාදින්න ද කියලා කියනවා. කමියෙන් නැතුවත් උපදින්න පුළුවන්. අනුපාදින්න ද කියලා කියනවා.

ඒ වගේ ම අපි කියමුකො මේ ශබ්ද රූපය කියන එක. ඒක ඒකාන්ත අනුපාදින්න රූපයක්. ඒ ශබ්දය කවදාවත් උපාදින්න වෙන්නේ නැහැ. කමියෙන්, කමිය මුල්වෙලා ශබ්දය උපදින්නේ නැහැ. ඒ වගේ ඒකාන්ත උපාදින්න රූප තියෙනවා. අනේකාන්ත, ඒ කියන්නේ කමියෙන් හා, ඒ කියන්නේ කමිය ප්‍රත්‍යාවෙලාත්, නැතුවත් උපදින ඒවා තියෙනවා. ඒ වාගේ ම මේ උපාදින්නක නොවන, අනුපාදින්න වූ වෙනම ම රූපත් තියෙනවා අපට. එතකොට එහෙම ගත්තහම මේ ආහාර රූපය ගත්තත්, ඒත් තියෙනවා ඒක උපාදින්න වශයෙන්. ඊට පස්සේ ජරතා, අනිච්චතා ඒවාත් උපාදින්න අනුපාදින්න වශයෙන් බෙදන්න පුළුවන්. ඒ නිසා මෙතැන ඒක අපි රූප අනුව බෙදාගන්න ඕන. ඒ කියන්නේ කමිය මුල්වෙලා හටගන්නවා නම් ඒවාට උපාදින්න. කමිය නැතුව උපදාන අනුපාදින්න කියනවා.

ඊට පස්සේ එතැන තියෙනවා උපාදානිය හා අනුපාදානිය කියලා. ඒ අර්ථය වෙනයි. උපාදානිය කියලා කියන්නේ උපාදානයට හිත. උපාදානයට අරමුණුවෙන කියන අර්ථයෙන් තමයි උපාදානිය කියලා කියන්නේ. ඒ වාගේ ම අනුපාදානිය කියලා කියන්නේ අර කියන තණ්හා දිට්ඨි ආදී උපාදානයට අරමුණු නොවන කියන අර්ථය තමයි අනුපාදානිය. එතකොට උපාදින්න, උපාදානිය; අනුපාදින්න, අනුපාදානිය. එතකොට මේවා අර්ථ වෙනස්. එතකොට උපාදින්න, අනුපාදින්න කියන කොට එක අර්ථයකින් ගන්න ඕන. උපාදානිය, අනුපාදානිය කියන කොට තව අර්ථයකින් ගන්න ඕන. එතකොට ඒක නාම රූප දෙකට ම අදාල කරලා ගන්න පුළුවන්. ඒ නිසා යම් තැනක උපාදින්න අනුපාදින්න කියලා කියනවා නම්, එතැන තියෙන්නේ මේ උපාදානයට අරමුණු වන, හිත කියන අර්ථය නෙවෙයි. එතැන කියන්නේ කමිය ප්‍රත්‍ය, තණ්හාව ආදී කමී ප්‍රත්‍ය මුල්වෙලා උපදින කියන එක යි.

ඊට පස්සේ උපාදානිය කියන කොට ඒක සවිඤ්ඤාණක අවිඤ්ඤාණක හැම රූපයක් ම උපාදානිය කියලා ගන්න පුළුවන්. උපාදින්න හැටියට ගන්න වෙන්නේ සවිඤ්ඤාණක රූපවල විතරයි.

නැවත ප්‍රශ්නය:- උපාදින්න කියන තැන්දී උපවය සන්තති කියලා අරන් තියෙනවා. අනුපාදින්න කියන තැන දී උපවය සන්තති ජරතා අනිච්චතා කියන හතරම අරන් තියෙනවා. ඒකයි මට විශේෂයෙන් ම මතක් කරන්න ඕනකම තිබුණේ.

පිළිතුර:- හොඳයි. තෙරුවන් සරණ යි.

“මේ සම්මා සම්බුධ ශාසනයක පිහිට ලබලා, නිවන් දකින්න යන ගමණක් අපි හැමෝට ම තියෙන්නේ. ඉතින් මේ හැමෝගෙම අදහස නිවන් දැකීම වුණාට, කෙන කෙනාගේ මේ ශාසනය තුළ නිවන් දැකීමේ යන ගමණේ අරමුණු, ආකල්පයන් හැමෝගෙම සමාන නැහැ.

- සමහර අය මේ ජීවිතයේ ම උත්සාහකරලා නිවන් දකින්න ඕන කියන එක ම අභිප්‍රාය තියෙනවා.
- සමහර අයට ඒ වගේ අදහසක් නැහැ. ඒ අය තමන් මේ ධර්මයත් ඉගෙනගෙන, බණ භාවනා කරලා, අනික් අයටත් සේවය සලසලා මේ ගමන්මග යනවා කියන තැන ඉන්නවා.
- සමහර අය මේ ශාසනය තුළ මේ ධර්මයත් ඉගෙනගනිමින්, ආර්ථික පින්කම් කටයුතුවලත් යෙදෙමින් ශාසන කටයුතු, ධර්ම ප්‍රචාර කටයුතුවලත් යෙදෙමින් මේ වාගේ කටයුතු කරගෙන යනවා.
- සමහර අය ධර්ම දේශනා පවත්වන්න රුචිකත්වයක් දක්වනවා. ධර්මය බෙදා හැරීමට රුචිකත්වයක් දක්වනවා.
- සමහර අය ඒකෙන් වෙන්වෙලා, ධර්මය ඉගෙන ගනිමින් කටයුතු කරනවා.
- සමහර අය ප්‍රතිපත්තිය මුල්කරගෙන ඉන්නවා.
- සමහර අය පරිසරය මුල්කරගෙන ඉන්නවා.

“හැමෝම ශාසනය ඇතුළේ. නමුත් කෙන කෙනාගේ මේ යන ගමන්මග, යන ආකාරය වෙනස්.

“ඉතින් මේ ඔක්කෝම සලකලා බලලා මට දෙන්න ඕන අවවාදය තමයි,

“අපි හැමෝම මේ යන ගමන් මගේ දී අපේ ආකල්ප වෙනස්වුණත්, අපි හැමෝම එක ගුරුවරයෙක්, නිශ්චිත, ඒකාන්ත ගුරුවරයෙක් අපට කෝරාගන්න වෙනවා.”